

T.C.

KUZEY ANADOLU KALKINMA AJANSI

ŞABANÖZÜ İLÇE ANALİZİ

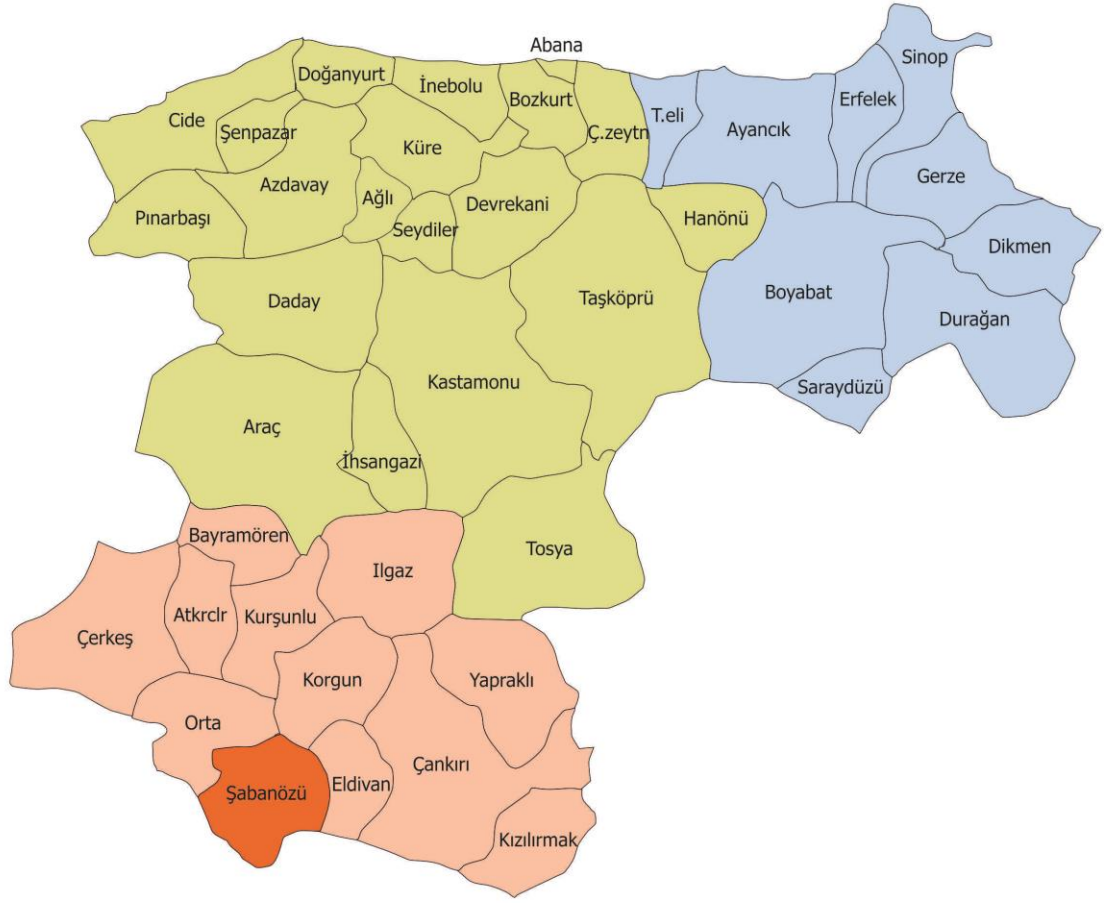
HAZIRLAYAN

SENİHA ÇETİNEL

Planlama, Programlama ve Stratejik Araştırmalar Birimi Uzman

Temmuz, 2013

İlçenin ve Bölgenin Konumu

Yönetici Özeti

2014 – 2023 Bölge Planına altlık teşkil edecek olan ilçe analizlerinden Şabanözü İlçe Analizi, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı Planlama, Programlama ve Stratejik Araştırmalar Birimi tarafından 2012 yılında hazırlanmaya başlanmıştır. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı'nın sorumluluk alanına giren TR82 Düzey 2 Bölgesi; Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerinden müteşekkil olup, illerde sırasıyla (merkez ilçeler dâhil) 20, 12 ve 9 ilçe olmak üzere toplam 41 ilçe bulunmaktadır. Her bir ilçenin sosyal, ekonomik, kültürel ve mekânsal olarak incelendiği ilçe analizleri, mikro düzeyli raporlardır. Analizin ilk 5 bölümü ilçedeki mevcut durumu yansıtmaktadır. Mevcut durum analizinden sonra ilgili ilçede düzenlenen "İlçe Odak Grup Toplantıları"yla, ortaya koyulanlar ilçenin ileri gelen yöneticileri, iş adamları ve yerel inisiyatifleriyle tartışılarak analizin 6. Bölümünde bulunan ilçe stratejileri oluşturulmuştur.

İlçe analizleri; İl Müdürlükleri, Kaymakamlıklar, Üniversiteler, Ticaret ve Sanayi Odaları, Türkiye İstatistik Kurumu ve Defterdarlıklardan alınan verilerle oluşturulduğundan, ilçeleri tanıtanın yanında yatırımcılar için de aslında birer «Yatırım Ortamı Kılavuzu» olma özelliğini taşımaktadır.

Şabanözü ilçesi yüzölçümü olarak Çankırı'nın %8'ini, nüfus olarak ise %6'sını oluşturmaktadır. İlçede 18 tane köy bulunmaktadır. Şabanözü 2007 – 2012 yılları arası zaman dilimine bakıldığında TR82 Bölgesi'nde nüfusu büyüyen ilk 3 ilçe arasındadır. Özellikle Merkez nüfusu büyüyen ilçede Organize Sanayi Bölgesi'nde sağlanan istihdam bunda etkilidir. Güncellenmiş en son veriye göre 57 ha alan üzerine kurulu olan OSB 27 parselde sahip olmakla birlikte tahsis edilmiş 26 parsel bulunmaktadır. 2.100 kişinin istihdam edildiği OSB'de ağırlıklı olarak elektrikli küçük ev aletleri, tekstil, gıda alanlarında faaliyet gösterilmektedir. İlçede ayrıca yapımına başlanmış bir KSS bulunmaktadır. Şabanözü'nde OSB'nin, Patlayıcı Sanayi Bölgesi'nin ve bu iki sanayi bölgesinin haricinde ilçede faaliyet gösteren diğer fabrikalarla birlikte yaklaşık 2.500 kişi istihdam edilmektedir. Şabanözü OSB her ne kadar demiryolu güzergâhında olmasa da demiryoluna yakın konumda yer almaktadır. Ankara Esenboğa Havalimanı'na 45 km. uzaklıktadır. Çankırı Merkez, Korgun OSB'ye 21 km, Şabanözü OSB'ye 45 km ve Çerkeş OSB'ye 115 km uzaklıktadır. İlçenin, önemli karayolu ve havayolu üzerinde olması erişilebilirliği oldukça kolaylaştırmıştır.

İlçe'de sosyal göstergeler bakımından büyük bir sorun görünmemektedir. Okuma – yazma oranı bakımından en yüksek orana sahip ilçeler arasında bulunan Şabanözü, okuma - yazma bilmeyen 15+ yaş kadın oranı bakımından Çankırı ve TR82 Bölgesi'nden iyi durumdadır. Tarım ve hayvancılık faaliyetleri ilçede genel olarak yapılmakta olsa da TR82 düzeyinde rekabet şansı olabilecek düzeyde dahi değildir. Şabanözü İlçesi'ndeki kültür melezi siğir varlığının %12,5'i Çankırı'da, %3,7'si TR82 Bölgesi'nde bulunmaktadır. İlçedeki koyun varlığının %3,8'i Çankırı'da, %1,2'si TR82 Bölgesi'nde; keçi varlığının %6'sı Çankırı'da, %2,6'sı TR82 Bölgesi'nde yer almaktadır. Et tavukçuluğu yapılmamaktadır. Yumurta tavukçuluğu rekabet edecek düzeyde değildir. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan et üretimi yoktur. Uzun yıllar arı kovan sayısına bakıldığında arıcılık rekabet edici düzeyde değildir. İlçede, küçükbaş ve büyükbaş süt üretimi bölge genelinde rekabet edici miktarda değildir. Çankırı büyükbaş süt üretiminin %7,9'u, Bölge büyükbaş süt üretiminin %1,5'i Şabanözü'ndedir. Ekonomik yapı analiz edilirse ilçedeki işletmeler arası yoğunluktan kümelenme potansiyeli oluşturabilecek olan bir sektör göze çarpmamaktadır. Çankırı'da imalat alanında faaliyet gösterip vergi matrahı sıralamasında ilk 100'e giren 28 işletme bulunmaktadır. Bunların 7 tanesi Şabanözü'nde faaliyet göstermektedir.

Kısaca Şabanözü ilçesi organize sanayi bölgesi ekseninde büyümüş bir ilçedir. Çankırı'nın en güçlü, bölgenin ise ekonomik ve sosyal göstergelere göre en iyi olan ilçeleri arasında yer almaktadır.

Kısaltmalar

AB	: Avrupa Birliği
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	: Devlet Su İşleri
EİE	: Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü, Yeni adı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü
EuroStat	: Avrupa İstatistik Ofisi
İBBS	: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması
KGM	: Karayolları Genel Müdürlüğü
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KSS	: Küçük Sanayi Sitesi
MTA	: Maden Tetkik Arama
NACE	:Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes, Avrupa Birliği'nde iktisadi faaliyetlerin istatistiksel olarak sınıflandırılmasını sağlayan bir sistem.
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
RES	: Rüzgâr Enerjisi Santrali
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
TCDD	: T.C. Devlet Demiryolları
TSO	: Ticaret ve Sanayi Odası
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

İçindekiler

Yönetici Özeti	ii
Kısaltmalar	iv
İçindekiler	v
Tablo, Şekil ve Grafikler Listesi	vii
1. Giriş	1
1.1. Bölge ve Bölgesel Kalkınma	1
1.2. İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması	1
1.3. İlçeye Genel Bakış	2
1.4. İlçenin Coğrafi Yapısı	2
1.5. İlçenin İdari Yapısı	3
2. Sosyo-Kültürel Yapı	4
2.1. Nüfus	4
2.2. Göç	6
2.3. Eğitim	6
2.4. Sağlık	10
2.5. Spor	11
2.6. Toplumsal Cinsiyet ve Kadın	11
2.7. Kültür	11
2.8. Sivil Toplum Kuruluşları	12
2.8.1. Dernekler	12
2.8.2. Vakıflar	14
2.9. İstihdam ve Sosyal Güvenlik	14
2.9.1. İstihdam	14
2.9.2. Sosyal Güvenlik	15
3. Ekonomik Yapı	15
3.1. Tarım ve Hayvancılık	18
3.1.1. Tarımsal Yapı ve Alan	18
3.1.2. Bitkisel Üretim	19
3.1.3. Hayvansal Üretim	21
3.2. Orman ve Ormancılık	28
3.3. Sanayi	28
3.3.1. Organize Sanayi Bölgeleri	28
3.3.2. Küçük Sanayi Siteleri	29
3.3.3. İlçede Öne Çıkan Sektörler	29
3.4. Madencilik	34
3.5. Turizm	34

4. Kentleşme ve Ulaşım.....	35
4.1. Kentleşme.....	35
4.2. İlçede Ulaşım	36
4.2.1. Karayolları ve Demiryolları	38
5. Çevre ve Enerji.....	39
5.1. Yenilenebilir Enerji Potansiyeli	39
6. Sonuç ve Değerlendirme	41
Kaynakça	44

Tablo, Şekil ve Grafikler Listesi

Tablolar

Tablo-1: Bölge Tipleri	1
Tablo-2: Bölgede Yer Alan İlçe, Köy ve Belde Sayısı ile Bölgenin Yüzölçümüne İlişkin Genel Bilgiler, 2011.....	3
Tablo-3: 1965-2011 Yılları Arası Bölge Nüfusu, 2011.....	4
Tablo-4: Bölgede Bağımlılık Oranları, 2011	5
Tablo-5: Bölgenin Aldığı ve Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2011	6
Tablo-6: Üç Büyük Şehirde Çankırlı ve TR82'li Nüfusu Varlığı	6
Tablo-7: Bölgede Üniversitelere Ait Bilgiler, 2012.....	10
Tablo-8: Bölgede Sağlık Kuruluşları ve Uzman Personel Sayıları, 2011.....	10
Tablo-9: Spor Tesisi ve Toplam Lisanslı Sporcu Sayıları, 2011.....	11
Tablo-10: Bölgede Kültürel Göstergeler, 2011	12
Tablo-11: Bölgede Dernek ve Üye Sayıları, 2010.....	12
Tablo-12: Faaliyet Alanına ve Türüne Göre Dernek Sayıları, 2010	12
Tablo-13: Bölgede Kuruluş Amacına Göre Vakıflar, 2011	14
Tablo-14: Bölgede İşyeri ve İstihdam Verileri, 2012	14
Tablo-15: Bölgede Sosyal Güvenlik İstatistikleri, 2011.....	15
Tablo-16: Bölgedeki Şirket Türleri, 2012	16
Tablo-17: Bölgedeki Esnaf Faaliyet Alanlarının Dağılımı, 2012.....	17
Tablo-18: Şabanözü'nde İşletmelerin Nace Sınıflandırmasına Göre Faaliyet Alanları, 2012	17
Tablo-19: Şabanözü, Çankırı ve TR82'de Tarım Alanları, 2010 (Dekar olarak)	18
Tablo-20: Traktör Sayısı ve Traktör Başına Ekilen Tarla Alanı, 2010	18
Tablo-21: Bölgede Ürün Türlerine Göre Ekilen Tarla Alanı ve Üretim Miktarları, 2010	19
Tablo-22: İlçede Ürün Türlerine Göre Ekilen Alan ve Üretim Miktarları, 2010	19
Tablo-23: İlçelere Göre Seçilmiş Sebze Ürünleri, 2010 (Aksi belirtilmedikçe ton olarak)	20
Tablo-24: İlçelere Göre Seçilmiş Meyve Ürünleri, 2010 (Aksi belirtilmedikçe ton olarak)	21
Tablo-25: Yıllar İtibariyle Büyükbaş Hayvan Varlığı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	22
Tablo-26: Yıllar İtibariyle Küçükbaş Hayvan Varlığı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	23
Tablo-27: Yıllar İtibariyle Kanatlı Hayvan Varlığı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	24
Tablo-28: Yıllar İtibariyle Bölgede Arı Kovanı Sayısı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	25
Tablo-29: Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Et Üretimi (Ton) (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	25
Tablo-30: Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Süt Üretimi (Ton) (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)	26
Tablo-31: Yumurta, Bal, Bal Mumu ve Deri Üretimi (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak).....	27
Tablo-32: Ormandan Elde Edilen Endüstriyel ve Yakacak Odun Miktarları	28
Tablo-33: Bölge'de Bulunan Organize Sanayi Bölgeleri	29
Tablo-34: Çankırı'da İmalat Sanayiinde Faaliyet Gösteren ve Çankırı'da Vergi Matrahları Sıralamasında İlk 100'e Giren İşletmeler, 2012	30
Tablo-35: Şabanözü'nde İmalat Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelerin Dağılımı, 2012	32
Tablo-36: Şabanözü'nde Öne Çıkan Meslek Kolları ve İşletme Sayıları, 2012	33
Tablo-37: Şabanözü'nde Meslek Kolları ve İşletme Sayıları, 2012	33
Tablo-38: Şabanözü'nde Maden Varlığı, 2011	34
Tablo-39: Şabanözü'nde Madencilik ve Taşocakçılığı Alanlarında Faaliyet Gösteren İşletmeler, 2012 ..	34
Tablo-40: Şabanözü'nde Konaklama Kapasitesi, 2012	35
Tablo-41: Kent ve Kır Nüfus Oranları, 2011	36
Tablo-42: Su İstatistikleri, 2011.....	36
Tablo-43: Isınma Türleri, 2011	36

Tablo-44: Bölgede Kargo Şirketleri, 2010	38
Tablo-45: İlçeden İl Merkezine ve Diğer Şehirlere Toplu Taşıma Sefer Sıklığı, 2012.....	38
Tablo-46: Karayolu, Demiryolu Uzunlukları	38
Tablo-47: Otomobil Trafik Kazası ve Ölü Sayıları, 2011	38

Şekiller

Şekil-1: Bölgede Turizm Varlığı	35
Şekil-2: TR82 Bölgesinde Ulaşım Ağı ve Nüfusa Göre Yerleşim Kademelenmeleri	37
Şekil-3: Çankırı'nın Rüzgâr Atlası.....	39
Şekil-4: Çankırı Güneş Atlası.....	40

Grafikler

Grafik-1: Bölgede Nüfusun Değişim Trendi, 2011.....	4
Grafik-2: Şabanözü'nün Nüfus Piramidi, 2011	5
Grafik-3: Okulöncesi Seviyede Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011.....	7
Grafik-4: İlköğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011.....	7
Grafik-5: Genel Ortaöğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011.....	8
Grafik-6: Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011.....	8
Grafik-7: Eğitim Durumu 2010-2011 (% Olarak).....	9
Grafik-8: Son Beş Yıl İçinde Kapanan (2007 – 2011), Taşımali Eğitim Yapan Okul Sayıları, Halk Eğitim Merkezi ve Özel Eğitim Kurumları Sayısı	9
Grafik-9: Toplumsal Cinsiyet ve Kadın 15 Yaş Üzeri Eğitim Durumu, 2010	11
Grafik-10: İşletmelerin İlçelere Göre Dağılımı, 2012	16
Grafik-11: Şabanözü Güneşleme Süreleri (Saat)	40

1. Giriş

1.1. Bölge ve Bölgesel Kalkınma

Kalkınma çok boyutlu bir kavram olup; iktisadi büyüme, sermaye birikimi, sanayileşme ve yapısal değişmeyi bünyesinde barındırır. Genel olarak kalkınma kavramı gelişmekte olan ülkeler; büyüme kavramı ise gelişmiş ülkeler için kullanılmaktadır. Reel gelir artışı, istihdam artışı ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesi kalkınmanın önemli göstergelerindendir. Kalkınmanın nihai amacı, ülkenin refah düzeyini arttırmaktır. Bu amaca ulaşabilmek için mevcut kaynak ve imkânların rasyonel ve etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

Türkiye’de kalkınmanın temel aracı ulusal düzeyde tasarlanan ve tavandan tabana doğru şekillenen politikalar olmuştur. Ancak yakın geçmişe kadar yaygın biçimde uygulanan merkezi kalkınma politikaları farklı bölgelerdeki farklı potansiyelleri harekete geçirmede yetersiz kalmıştır. Küresel ölçekte de gözlenen bu durum, bölgeleri kalkınmanın odağına yerleştirmiştir.

Özellikle 1980’li yıllardan itibaren ekonomik kalkınmada öne çıkmaya başlayan yerel aktörler, kalkınma politikalarının yönünü ve tartışmalarının zeminini ulusal boyuttan yerel boyuta taşıması; bu süreç bölgeler arası işbirliğinin ve rekabetin daha fazla ön plana çıkmasına neden olmuştur. Söz konusu süreç içinde bölgeler ulusal sınırları aşarak işlevsel bütünlükler oluşturmuş; farklı ülkeleri bölgesel politika bağlamında işbirliğine yönlendirmiştir. Bu yüzden bölge tanımı yapmak zorlaşmakta ve yapılan tanımlar birçok kıstasa göre değişmektedir. Örneğin; sosyal bilimlerde bölge; ortak özellikler ile tanımlanan ve coğrafi bir alan olarak kullanılan bir kavramdır (Nillson, 2009). Bu tanımlamalar farklı kıstaslara göre dört başlık altında toplanabilir:

Tablo-1: Bölge Tipleri

Kıstaslar	Bölgeleme İlkeleri	Örnekler
Doğa	Ulaşım Olanakları	Adalar, Vadiler
Kültür	Dil, Etnik Yapı, Din, Tarih	Katalonya, İskoçya
İşlev	Akışın Yoğunluğu	Kent-Bölgeler
Yönetim	İdari Sınırlar	İlçeler, İller

* Tablo, bu çalışma için uyarlanmıştır.
Kaynak: Nillson (2009)

Bu kıstaslara göre farklılaşan bölgelerin gelişmişlik düzeyinde de farklılıklar oluşmaktadır. Bölgesel gelişmişlik farklılıklarının giderilmesi ise bölgesel kalkınma kavramını gündeme getirmiştir. Bölgeye içsel olan potansiyellerin harekete geçirilmesi, gelişme stratejisinin bölgesel düzeyde özgün olarak belirlenmesi ve bölgede yaşayanların karar alma süreçlerine etkin olarak katılması bölgesel kalkınma kavramının temel bileşenleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.2. İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması

Avrupa Birliği, yaklaşık 30 yıl önce, bölgesel çözümlerinin yapılabilmesi ve bölgesel düzeyde istatistikî verilerin tutulabilmesi için İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çalışmasını gerçekleştirmiştir (Eurostat, 2007). 1988’den bu yana fiilen kullanılan bu sınıflandırma, Avrupa Birliği (AB) genelinde yaygın olarak kullanılması için 2003 yılında yasal düzenlemeye kavuşmuştur. AB üyesi ülkelerdeki idari sınırların değişmesinin veri toplamayı zorlaştırmasının önüne geçmek için mümkün olduğu kadar bölgesel fonları akılcı ve uyumlu bir şekilde dağıtmak ve bölgelerin eğilimlerini ölçmek için de bu sınıflandırma kullanılmaktadır (Eurostat, 2009).

Türkiye’de ise İBBS çalışması Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (DPT) koordinasyonunda ve Devlet İstatistik Enstitüsü’nün (DİE, şimdiki adıyla Türkiye İstatistik Kurumu: TÜİK) katkılarıyla 2002 yılında tamamlanmıştır. Buna göre, Türkiye, 12 Düzey 1, 26 Düzey 2 ve her bir ile karşılık gelen 81

Düzyey 3 istatistikî bölge birimine ayrılmıştır. İstatistikî bölge birimleri, sosyoekonomik analizler için kullanılması için yanısıra, kalkınma ajanslarının kuruluşuna da temel teşkil etmiştir. Her bir Düzyey 2 Bölgesi'nde bir kalkınma ajansı faaliyet göstermektedir. TR82 Düzyey 2 Bölgesi'ni Kastamonu, Çankırı ve Sinop illeri oluşturmaktadır.

1.3. İlçeye Genel Bakış¹

Şabanözü'nün, bugünkü Sanı Deresi Vadisi'nde, ormanlık alan olan Müsellim, Taşlı Tepe, Sarımsakçı, Evliya Tepesi ile güneyde bulunan Günecer mevki arasında kalan bölgenin Şaban Koca isminde bir şahıs tarafından kurulduğu söylenir. Bu yerleşim merkezinin içerisinden geçen Sanı Çayı'nın iki yakası söğütlük ve yeşillikle kaplı olduğundan böyle dere yataklarına da "öz" denildiğinden "Şaban" ile "öz" kelimesinin birleşmesinden ŞABANÖZÜ ismini aldığı bilinmektedir.

Tarihinin çeşitli devrelerinde Gasgaslar, Hititler, Makedonyalılar, Paflogonyalılar, Galatlar, Romalılar ve Bizanslıların idaresinde kalan Çankırı'da, Şabanözü'nden yerleşim yeri olarak ilk defa Paflogonyalılar zamanında M.Ö. 217-117 yılları arasında söz edilmektedir. İlçeye bağlı Ödek Köyü Kale Harabesi, bölgenin Roma ve Bizans idaresinde kaldığını göstermektedir. 1071 Malazgirt Zaferi ile Anadolu'nun kapıları Türkler'e açılınca Çankırı bölgesi de Karatekin Bey tarafından fethedilmiş ve bu bölge Danişment topraklarına katılmıştır. Bu dönemde yerleşim yerlerinin isimleri de Türkçeleştirilmiştir. Daha sonraki dönemlerde sırasıyla, Çankırı ile birlikte, Şabanözü de Selçuklular, Çobanoğulları, Candaroğulları, İsfendiyaroğulları beylikleri idaresine geçmiştir. Bundan sonraki dönemlerde Osmanlı İmparatorluğu sınırları içerisinde kalan Şabanözü, Cumhuriyet'in ilanı ile bugünkü sınırlara sahip olmuştur.

1.4. İlçenin Coğrafi Yapısı²

Şabanözü, İç Anadolu Bölgesi, Orta Kızılırmak sınırları içinde, Çankırı il Merkezi'nin güney-batısında, Aydos-Eldivan Dağları arasında, Sanı Deresi Vadisi'nde Müsellim, Taşlıtepe, Sarımsakçı, Evliya Tepeleri arasında kurulmuştur. İlçenin güneyindeki düzlük ileride oldukça geniş bir ova oluşturur. Kuzeyde Kurşunlu, batıda Orta, Çubuk ve Kalecik, doğuda Çankırı Merkez İlçe ve Eldivan ilçeleri ile çevrelenmiştir.

İlçe, İç Anadolu Bölgesi ile Kuzey Anadolu Bölgelerini birbirinden ayıran Köroğlu Dağ silsilesinin güneyinde yer almaktadır. Bu nedenle Karadeniz'in ılıtıcı etkisine kapalıdır. Bu konumu nedeniyle iklimi karasaldır. Yörede kışlar soğuk, uzun ve karlıdır. İlkbahar kısa sürelidir ve hemen yaz başlar. İlçede yazın ısı 36 derece ile 28 derece, kışın ise 7 derece ile 11 derece arasındadır. Yıllık maksimum yağış 591 mm'dir. Yaz ve kış mevsimlerinde dağ ve vadi meltemleri sıkça görülür. Şiddetli rüzgârlara pek rastlanmaz.

Deniz seviyesinden yüksekliği 1.100 metredir. İlçe, volkanik kayalardan Aglomera Bazalt andezitten oluşan yamaçlarda ve Sanı deresinde kurulmuştur. Kurşunlu, Çerkeş, İlgaz deprem kuşağı içinde bulunur. 1943 depreminde hasar görmüştür. Saha, iç Anadolu'nun yüksek platolarından Kuzey-Anadolu sıra dağlarına geçiş bölgesinde yer almaktadır. Kuzeybatıda Dumanlı ve Elden, batıda Yıldırım ve Aydos, doğuda Eldivan, kuzeydoğuda Sanı en önemli yükselti ve dağlarıdır. Yükseltileri 1.800-1.950 metre arasındadır. Çankırı ile irtibatı sağlayan Arapboğazı geçidi ise başlıca geçit olarak sayılır. Sanı ve Aydos belli başlı olanlarıdır. Önceki yıllarda bu yaylalarda büyük çapta yaz süresince kalınabilecek yayla evlerinin ve hayvan barınaklarının bulunduğu bilinmektedir. Ancak göç nedeniyle nüfusun hızla azalması yaylacılığa olan ilgiyi azaltmıştır. Yamaçlar arasındaki vadilerde oluşan akarsulardan, Çubuk istikametine akan ve ilçenin Kamış Köyü yakınlarındaki Sanı Dağı eteklerinden doğan Sanı Çayı ilçenin

¹ Şabanözü Kaymakamlığı Web Sitesi (www.sabanozu.gov.tr) Erişim Tarihi 25.12.2012

² Şabanözü Belediyesi Web Sitesi (www.sabanozu.bel.tr) Erişim Tarihi 25.12.2012

ortasından geçer. Gündoğmuş Köyü yakınlarından kaynaklanan Terme Çayı, Sanı Çayı ile birleşerek ileride Ana Terme Çayı 'na katılır. Çankırı 'dan gelen Acı Su ile birleşerek Kızılırmak 'a dökülür.

İlçe İç Anadolu Bölgesi ile Kuzey Anadolu Bölgelerini birbirinden ayıran Köroğlu Dağ silsilesinin güneyinde yer almıştır. Bu nedenle Karadeniz'in ılıtıcı etkisine kapalıdır. Bu konumu nedeniyle iklimi karasaldır.

1.5. İlçenin İdari Yapısı

Şabanözü, 18 köy ve 2 belden oluşmaktadır. Gümerdiğin Beldesi nüfusu 1.284, Gürpınar Beldesi nüfusu 811 kişidir; ancak 2012 içerisinde yapılan düzenleme ile birlikte beldelerin statüsü düşürülmüştür.

Tablo-2: Bölgede Yer Alan İlçe, Köy ve Belde Sayısı ile Bölgenin Yüzölçümüne İlişkin Genel Bilgiler, 2011

	İlçe Sayısı	Köy Sayısı	Belde Sayısı	Yüzölçümü (Göl Hariç-km ²)
Şabanözü	-	18	2	605
Çankırı	12	366	19	7.490
TR82	41	1.906	22	26.435
Türkiye	957	34.402	1.977	769.604

Kaynak: TÜİK Bölgesel İstatistikler (Erişim Tarihi: 09.04.2012)

2. Sosyo-Kültürel Yapı

2.1. Nüfus

Şabanözü, Çankırı, TR82 Bölgesi ve Türkiye için 1965'ten 2011 yılına kadar toplam nüfustaki değişimler aşağıda gösterilmiştir (Bkz. Tablo-3). Şabanözü'nde nüfus, dalgalı bir seyir izlemektedir. 1975 ve 2000 yıllarında bir önceki sayım dönemine göre artış olmuşken, bunların haricinde nüfus hep azalış göstermektedir. 2011 yılındaki ADNKS'ye göre ise keskin bir düşüş yaşandığı görülebilir; ancak 2007 yılı itibariyle ADNKS verileri analiz edildiğinde, Tablo-3'den bağımsız olarak, 2009 yılına kadar sürekli artış ardından 2012 yılına kadar dengeye oturma eğilimi gözlenmektedir. Nüfus artışı Bölge ilçeleri için sık karşılaşılan bir durum değildir. 2007 – 2012 Dönemi'nde nüfusu artan ilçelerde Şabanözü, Kurşunlu ve Atkaracalar'dan sonra 3. sırada yer almaktadır. Bu nüfus artışı ilçedeki Organize Sanayi Bölgesi'nin sağladığı istihdamdan kaynaklanmaktadır.

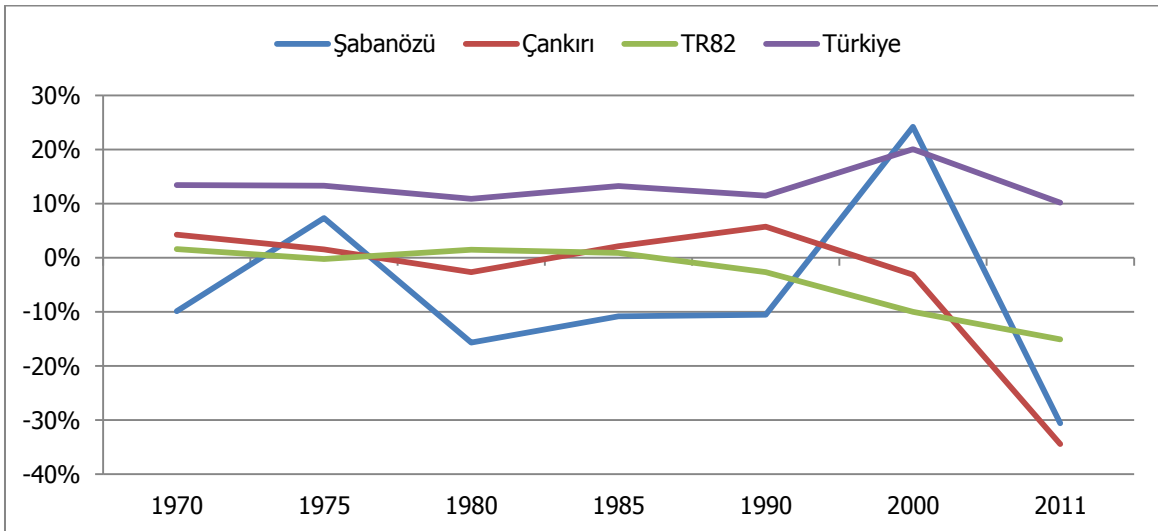
Tablo-3: 1965-2011 Yılları Arası Bölge Nüfusu, 2011

	Şabanözü	Çankırı	TR82	Türkiye
1965 Nüfus Sayımı	18.094	250.706	958.413	31.391.421
1970 Nüfus Sayımı	16.310	261.367	973.623	35.605.176
1975 Nüfus Sayımı	17.505	265.468	971.316	40.347.719
1980 Nüfus Sayımı	14.763	258.436	985.624	44.736.957
1985 Nüfus Sayımı	13.167	263.964	994.457	50.664.458
1990 Nüfus Sayımı	11.779	279.129	967.893	56.473.035
2000 Nüfus Sayımı	14.629	270.355	871.405	67.803.927
2011 ADNKS	10.152	177.211	739.997	74.724.269

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 09.04.2012)

Şabanözü nüfusu değişken bir seyir izlemekle birlikte 2000 yılı sonrasında sert bir düşüş görülmektedir. Artış hızı değişse de Türkiye nüfusu sürekli artarken Şabanözü, Çankırı ve TR82 bölgesinin nüfusu azalma eğilimindedir. Bu durum Şabanözü, Çankırı ve TR82 bölgesinin genel olarak göç verdiğinin göstergesidir (Bkz.Grafik-1). Ancak 2005 yılında Organize sanayi Bölgesi'nin çalışmaya başlamasıyla Şabanözü nüfusu ve özellikle Merkez nüfusu artan bir ilçe konumuna gelmiştir.

Grafik-1: Bölgede Nüfusun Değişim Trendi, 2011

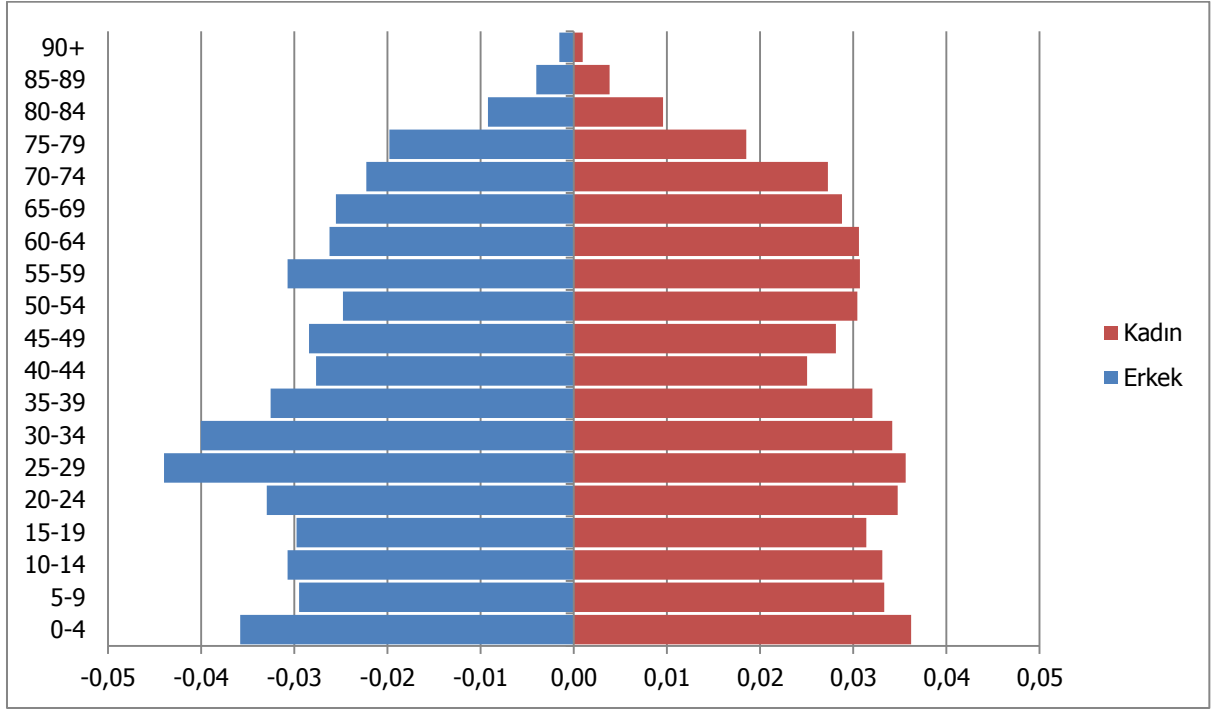
Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 09.04.2012)

* TÜİK verileri kullanılarak tarafımızca çizilmiştir.

Şabanözü'nün beşerli yaş grubuna göre nüfus piramidi Grafik-2 ile gösterilmiştir. 25-29 yaş grubu erkeklerin fazla olması Şabanözü'nde istihdam yapısı ile ilgili bilgi verir niteliktedir. 0-4 yaş grubu

bireyler; 5-9 yaş grubu bireylerden bir miktar daha fazladır. Bu bölgede nüfus artış potansiyeli oluşturabilecek bir durum olduğunu göstermektedir.

Grafik-2: Şabanözü'nün Nüfus Piramidi, 2011

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 09.04.2012).

* TÜİK verileri kullanılarak tarafımızca çizilmiştir.

Nüfus bağımlılıkları, genç ve yaşlı bağımlılığı olmak üzere ikiye ayrılır. Genç bağımlılığı ve yaşlı bağımlılığı sırasıyla 0-14 yaş aralığındaki nüfusun ve 65 ve üstündeki yaş grubunda bulunan nüfusun, 15-64 yaş aralığındaki çalışma çağındaki nüfusa oranlanmasıyla hesaplanır. Şabanözü'ndeki genç bağımlılık oranı Çankırı ve TR82 Bölgesi'ne oldukça yakınken ilçedeki yaşlı bağımlılık oranı Çankırı ve bölgeden bir miktar daha fazladır. Bu durum Şabanözü'nde yaşayan 65 yaş ve üstü grubun fazla olduğunu göstermektedir (Bkz. Tablo-4).

Tablo-4: Bölgede Bağımlılık Oranları, 2011

	Genç Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş/15-64 Yaş)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (65+/15-64 Yaş Yaş)	Toplam Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş + 65+ Yaş)
Şabanözü	31,5	27,2	58,7
Çankırı	30,9	22,1	53,0
TR82	29,7	23,5	53,2
Türkiye	37,5	10,9	48,4

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 09.04.2012).

2.2. Göç

Göç, insanların belirli bir zaman boyutu içinde belirli bir yerleşim alanından başka bir yerleşim alanına geçişidir (İçduygu ve Ünalın, 1998). Buna göre 2011 yılında TR82 bölgesinde net göç (bölgeye gelenler – bölgeden gidenler) -4.777 kişi olarak gerçekleşirken net göç hızı binde -6 olarak hesaplanmıştır. Çankırı içinse bu değerler sırasıyla, -3.740 kişi ve binde -20,88 olarak hesaplanmıştır (Bkz. Tablo-5).

Tablo-5: Bölgenin Aldığı ve Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2011

	ADNKS 2011 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (‰)
Çankırı	359.759	10.582	14.322	-3.740	-20,88
TR82	739.997	34.323	39.100	-4.777	-6
Türkiye	74.724.269	2.246.828	2.246.828	0	0

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 10.04.2012).

Üç büyük şehirde (İstanbul, Ankara ve İzmir) Çankırlı varlığı önemli düzeydedir (Bkz. Tablo-6). 2011 yılı itibariyle Ankara'nın toplam nüfusu 4.890.893'tür. Ankara'nın nüfusunun 235.667'lik kısmı Çankırı, 299.358'lik kısmı ise TR82 doğumlu olan kişilerden oluşmaktadır. Ankara'ya TR82 bölgesinden göç eden kişilerin yaklaşık %78'i Çankırlıdır. 13.483.052 olan İstanbul'un toplam nüfusunun 160.494'lük kısmı Çankırı, 1.063.529'lük kesimi ise TR82 doğumlu olan kişilerden oluşmaktadır. Türkiye'de yoğun iç göçün başlangıç tarihi olan 1950'lerden bu yana İstanbul'a göç eden Kastamonulu, Çankırlı ve Sinoplular bugün İstanbul nüfusunun yaklaşık %8'ini oluşturmaktadır.

Tablo-6: Üç Büyük Şehirde Çankırlı ve TR82'li Nüfusu Varlığı

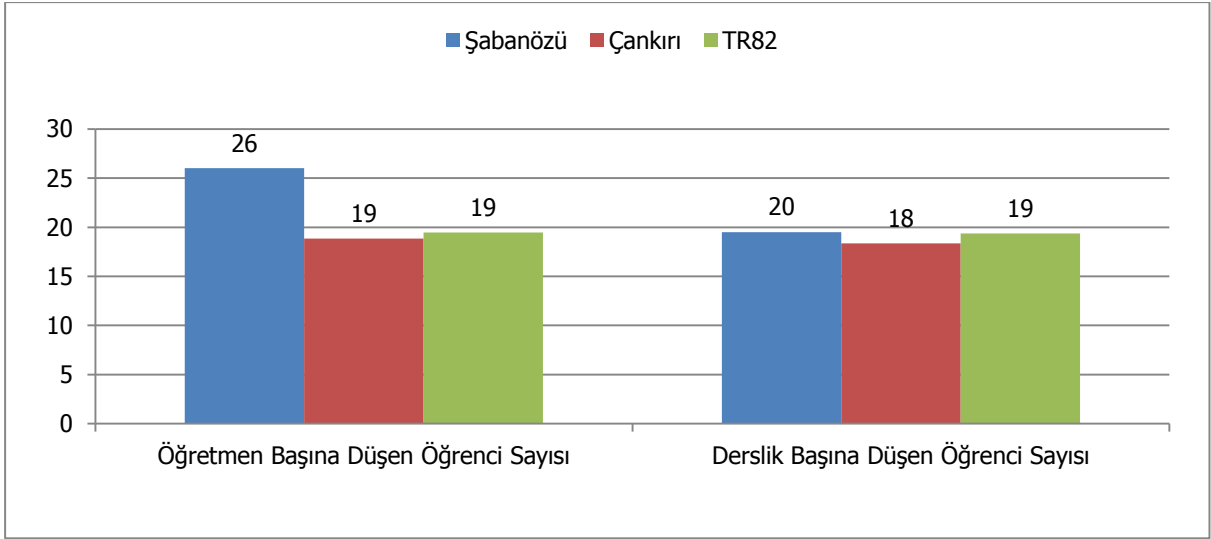
	İstanbul	Ankara	İzmir
Çankırı	160.494	235.667	6.537
TR82	1.063.529	299.358	21.067

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 10.04.2012).

2.3. Eğitim

Şabanözü'nde 2010-2011 dönemi için okulöncesi seviyede öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları Grafik-3 ile gösterilmiştir. Grafikten anlaşılacağı üzere, Şabanözü'nde öğretmen başına düşen okulöncesi öğrenci sayısı ve derslik başına düşen okulöncesi öğrenci sayısı Çankırı ve TR82 ortalamasından yüksektir. Önemi gittikçe artan okulöncesi eğitim yaygınlaştıkça ilçe ortalamaları Çankırı ve TR82'ye yaklaşır, ulusal hedeflerin yakalanması öngörülmektedir.

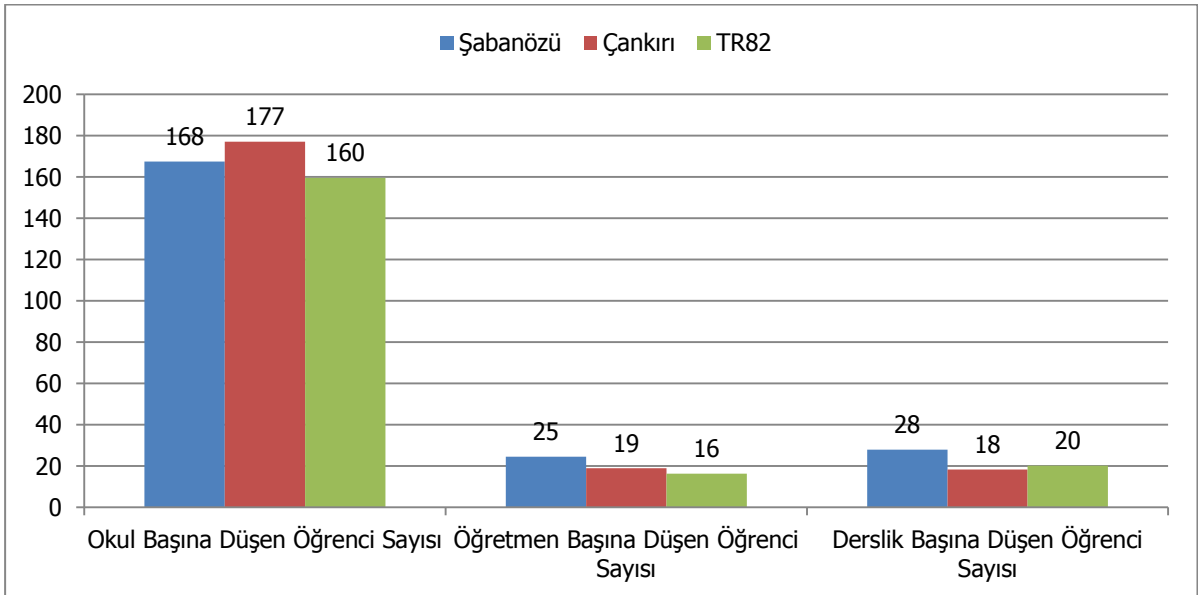
Grafik-3: Okulöncesi Seviyede Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011

Kaynak: TR82 Bölgesi İl Millî Eğitim Müdürlükleri

Şabanözü'nde 2010-2011 dönemi için ilköğretim seviyesinde okul, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları Grafik-4 ile gösterilmiştir. Grafiğe göre, okul başına düşen öğrenci sayısı Çankırı'dan düşük; TR82 Bölgesi'nden yüksekken öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları Çankırı ve TR82 Bölgesi'nden bir miktar daha geri durumdadır.

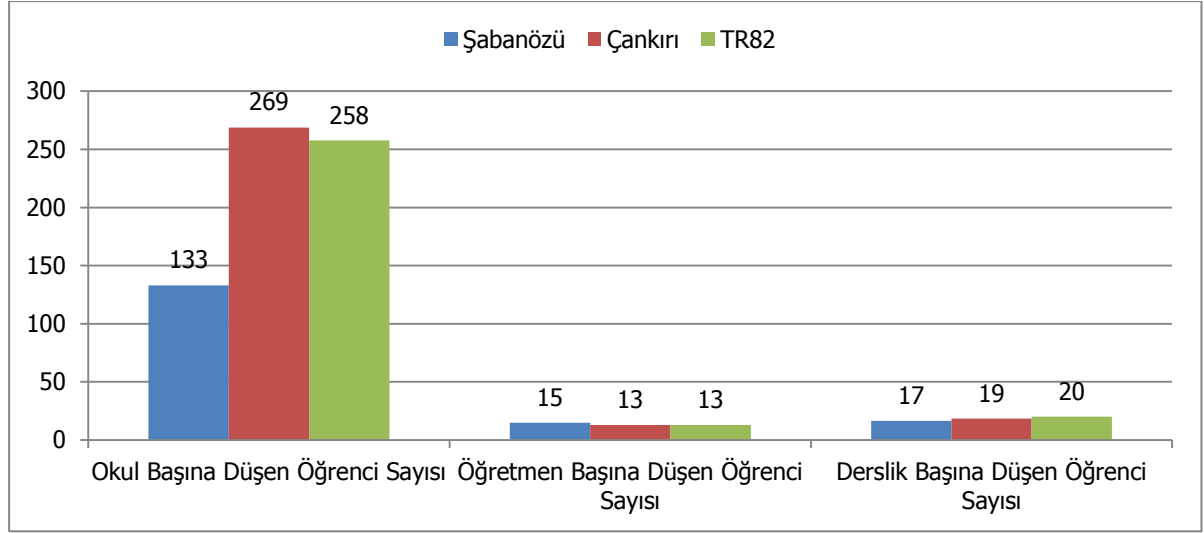
Grafik-4: İlköğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011

Kaynak: TR82 Bölgesi İl Millî Eğitim Müdürlükleri

Şabanözü'nde 2010-2011 dönemi için ortaöğretim seviyesinde okul, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları Grafik-5 ile gösterilmiştir. Buna göre, Şabanözü'nde okul başına düşen ortaöğretim öğrenci sayısı ve derslik başına düşen öğrenci sayısı Çankırı ve TR82 ortalamasından düşük, öğretmen başına düşen ortaöğretim öğrenci sayısı ise yüksektir. 2010 – 2011 Dönemi verilerine göre genel ortaöğretim seviyesinde var olan 1 okul ilçeye yeterli gözükmemekte; farklı tür liselere devam etmek isteyen öğrenci gruplarını Merkez ve komşu ilçelere yönlendirmektedir.

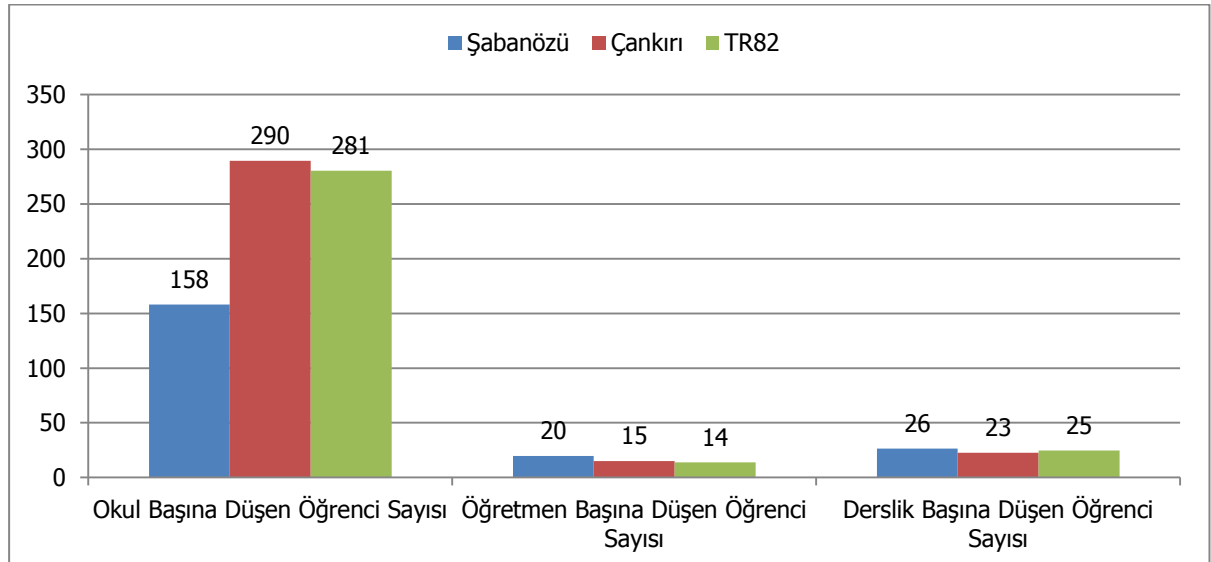
Grafik-5: Genel Ortaöğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011

Kaynak: TR82 Bölgesi İl Millî Eğitim Müdürlükleri

Şabanözü'nde 2010-2011 dönemi için mesleki ve teknik ortaöğretim seviyesinde okul, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları Grafik-6 yardımıyla gösterilmiştir. Grafiğe göre, Şabanözü'nde okul başına düşen mesleki ve teknik ortaöğretim öğrenci sayısı Çankırı ve TR82 Bölge ortalamasından düşükken; öğretmen başına düşen mesleki ve teknik ortaöğretim öğrenci sayısı ile derslik başına düşen öğrenci sayısı Çankırı ve TR82 ortalamasından yüksektir. İlçede var olan 1 mesleki ve teknik ortaöğretim kurumu uluslararası kabul görmüş eğitim kalite göstergeleri bakımından büyük bir sorun teşkil etmezken; ilçenin sektör potansiyeli, OSB varlığı birlikte düşünüldüğünde çeşitlilik ve nitelik açısından geliştirilebilir.

Grafik-6: Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2010-2011

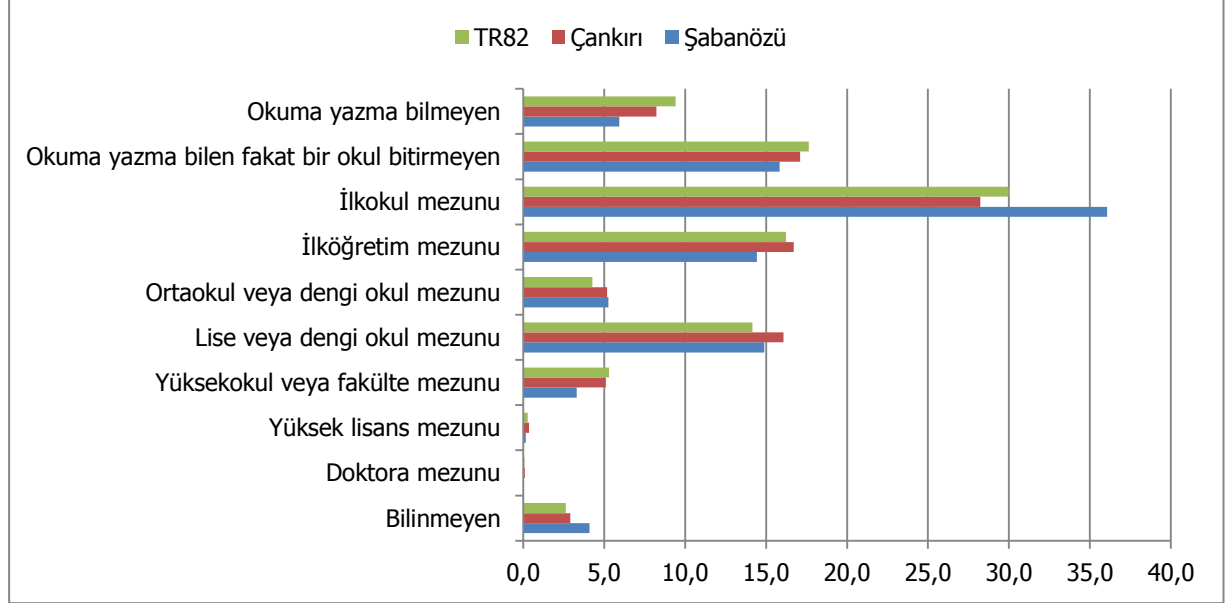

Kaynak: TR82 Bölgesi İl Millî Eğitim Müdürlükleri

Şabanözü'nün eğitim durumu incelendiğinde okuma yazma bilmeyen nüfus ilçe nüfusunun yaklaşık %6'sını oluşturmaktadır; bu oran bakımından İlçe Çankırı ve TR82 Bölge ortalamasından daha iyi

durumdadır. Okuma- yazma bilen nüfus bakımından Şabanözü önde gelen ilçelerden biridir. Lise ve dengi okul mezunu bireylerin ortalaması Çankırı'dan bir miktar geridir. Eğitim düzeyi yüksek olan kişilerin ilçe dışı istihdam ve yaşam arayışı ihtiyacının doğal bir sonucu olarak ilçe orta ve yüksek eğitim seviyeleri bakımından Çankırı ve Bölge ortalamasından düşüktür (Bkz. Grafik-7).

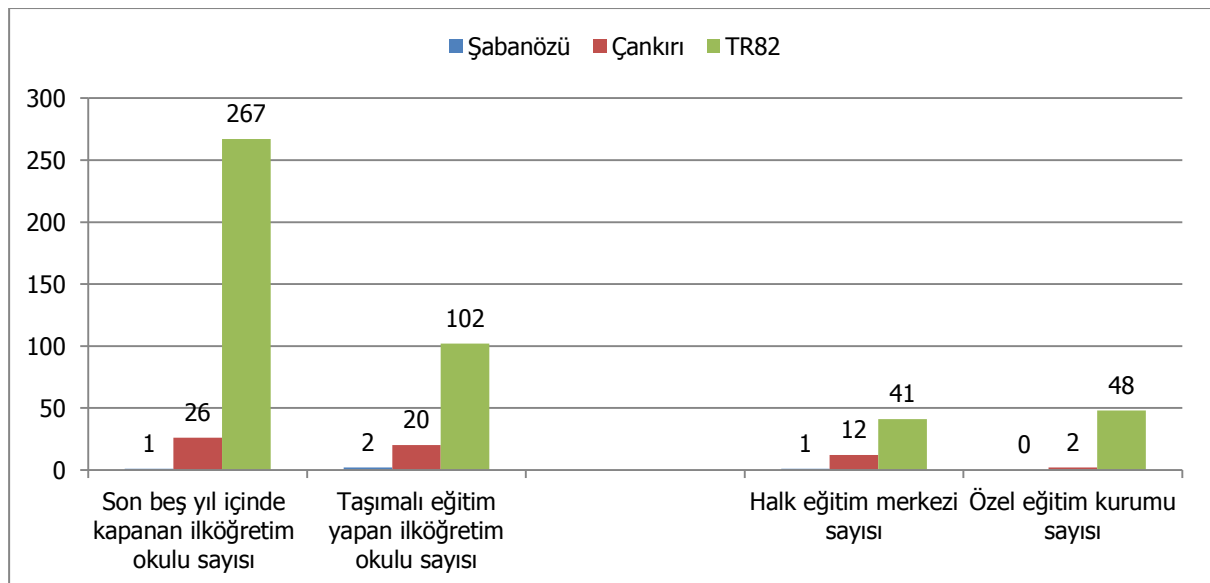
Grafik-7: Eğitim Durumu 2010-2011 (% Olarak)

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012).

Son beş yıl içinde kapanan, taşımali eğitim yapan okul sayıları, halk eğitim merkezi ve özel eğitim kurumları sayısı Grafik-8 ile gösterilmiştir. Çankırı'da son beş yıl içinde Kastamonu ve Sinop'tan daha az ilköğretim okulu kapanmıştır. Şabanözü'nde son beş yıl içerisinde 1 okul kapanırken paralelinde ilçede 2 okul taşımali eğitim yapmaktadır. İlçede tüm diğer ilçelerde olduğu gibi 1 halk eğitim merkezi bulunmakta iken özel eğitim kurumu bulunmamaktadır. İlçede faaliyet göstermekte olan bir rehabilitasyon merkezi bulunmaktadır. Çankırı Şabanözü Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi 13+ yaş grubu özürllülere hizmet vermekte olup, 171 kapasitelidir.

Grafik-8: Son Beş Yıl İçinde Kapanan (2007 – 2011), Taşımali Eğitim Yapan Okul Sayıları, Halk Eğitim Merkezi ve Özel Eğitim Kurumları Sayısı

İlçede üniversiteye bağlı fakülte ve yüksekokul bulunmamaktadır (Bkz. Tablo-7).

Tablo-7: Bölgede Üniversitelere Ait Bilgiler, 2012

	Fakülte/Meslek Yüksek Okul/Yüksek Okul Sayısı	Akademik Personel Sayısı	Öğrenci Sayısı	Bölüm-Program Sayısı	Öğrenci Alınmayan Bölüm Program Sayısı
Çankırı	1	345	7.532	57	15
TR82	48	1.113	25.122	301	168

Kaynak: TR82 Bölgesi Üniversiteleri

2.4. Sağlık

İlçede 2011 yılına ilişkin hastane, yatak, hekim, hasta, yatak başına hasta, hekim başına hasta, toplum sağlığı merkezi ve eczane sayıları gösterilmiştir (Bkz. Tablo-8). Yatak başına hasta sayısı bakımından Şabanözü, Çankırı ve TR82 Bölge ortalamasından daha kötü durumdadır. Hekim başına hasta sayısı bakımından Şabanözü, Çankırı'ya oldukça yakın olup TR82 Bölgesi'nden iyi bir durum ortaya çıkmaktadır. Yatak başına hasta sayısı bakımından Şabanözü ilçesi diğer Çankırı ilçeleri arasında en kötü duruma sahip ilçeler arasında yer almasına karşın; Ankara ve Çankırı Merkezi'ne olan yakınlığı gerekçesiyle sağlık hizmetlerine ulaşılabilirlik konusunda büyük bir probleme sahip gözükmemektedir. Bebek ölüm hızı, bir yıl içinde canlı doğup 1 yaşını doldurmadan ölen bebeklerin, o yıla ait canlı doğumlar içindeki payıdır. Önemli sağlık göstergelerinden olan bebek ölüm oranı Şabanözü için ‰6,6, Çankırı için ‰9 ve TR82 için ‰8,4'tür.

Tablo-8: Bölgede Sağlık Kuruluşları ve Uzman Personel Sayıları, 2011

		Şabanözü	Çankırı	TR82	
Hastane Sayısı	Kamu	1	8	29	
	Özel	0	1	4	
	Toplam	1	9	33	
Yatak Sayısı	Kamu	6	361	1.439	
	Özel	0	78	243	
	Toplam	6	439	2.043	
Hekim Sayısı	Kamu	Uzman	1	82	319
		Pratisyen	4	60	304
		Toplam	5	142	623
	Özel	Uzman	-	21	84
		Pratisyen	-	5	20
		Toplam	-	26	104
Hasta Sayısı	Kamu	27.971	765.169	3.911.051	
	Özel	-	168.519	557.900	
	Toplam	27.971	933.688	4.468.951	
Yatak Başına Hasta Sayısı		4.662	2.127	2.187	
Hekim Başına Hasta Sayısı		5.594	5.558	6.147	
Toplum Sağlığı Merkezi Sayısı		1	12	41	
Bebek Ölüm Oranı (‰)		6,6	9,0	8,4	

Kaynak: TR82 Bölgesi İl Sağlık Müdürlükleri

2.5. Spor

Şabanözü'nde toplamda 3 spor tesisi faaliyet göstermektedir. Bölge toplam nüfusunun %24'ü Çankırı'da yaşamakta iken; TR82 Bölgesi'ndeki toplam lisanslı sporcuların %29'u Çankırı'dadır.

Tablo-9: Spor Tesisi ve Toplam Lisanslı Sporcu Sayıları, 2011

	Spor Tesisi Sayısı	Toplam Lisanslı Sporcu Sayısı
Şabanözü	3	77
Çankırı	27	8.435
TR82	83	28.669

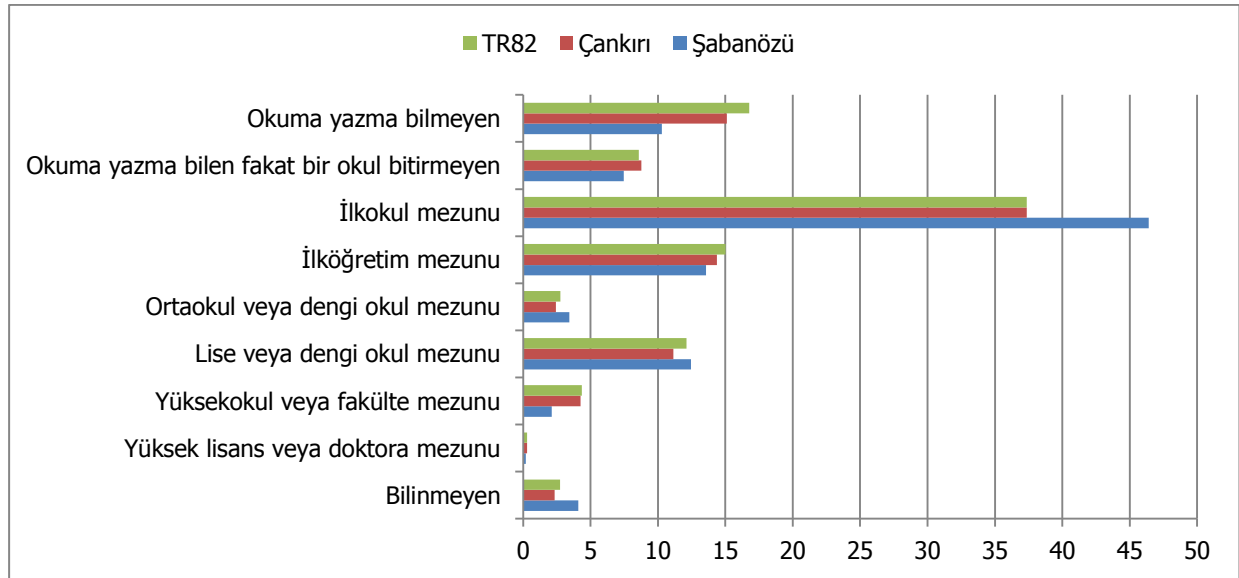
Kaynak: Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri

2.6. Toplumsal Cinsiyet ve Kadın

Cinsiyet oranı, bir toplumdaki toplam erkek sayısının toplam kadın sayısına olan oranıdır. Cinsiyet oranı, Dünya'da ve Türkiye'de ortalama olarak 100 kadına 105 erkek gelecek şekilde dengelenmektedir. Şabanözü'nde ise ortalama olarak 100 kadına 99 erkek düşmektedir ve bu değer Türkiye ortalamasının altındadır. Biyolojik cinsiyet kavramından ayrılan toplumsal cinsiyet, farklı zamanlarda farklı cinsiyetlere biçilen toplumsal (sosyal ve ekonomik) rollerle ilgilidir. Kadının statüsü, eğitimi, toplumsal hayata katılımı, istihdamı öne çıkan toplumsal cinsiyet göstergeleridir.

Şabanözü, okuma yazma bilmeyen 15+ yaş kadın kategorisinde Çankırı ve TR82 Bölgesi ortalamalarından iyi durumdadır. İlçede kadın eğitiminin ilkökul seviyesinde en yüksek olduğu görülebilir. Okuma yazma bilmeyen erkek oranı Şabanözü ilçesinde %3 iken, kadın oranı %10 civarındadır.

Grafik-9: Toplumsal Cinsiyet ve Kadın 15 Yaş Üzeri Eğitim Durumu, 2010

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012).

2.7. Kültür

Şabanözü'nde faaliyet gösteren müze olmamakla birlikte, ilçede 2 kütüphane bulunmaktadır. İlçede her yıl toplam 5 tane olmak üzere kültür, sanat ve güreş festivali, ağaç dikme şenliği, yaran geleneğine özgü toplantılar, bahar şenlikleri gibi etkinlikler düzenlenmektedir.

Tablo-10: Bölgede Kültürel Göstergeler, 2011

	Düzenli Yapılan Etkinlik Sayısı	Kütüphane Sayısı	Müze Sayısı
Şabanözü	5	2	-

Kaynak: İlçe Anketleri

2.8. Sivil Toplum Kuruluşları**2.8.1. Dernekler**

İlçede faaliyet gösteren 17 derneğin 667 üyesi bulunmakta olup; üyelerin yaklaşık %98'i erkektir (Bkz. Tablo-11). Kadınların dernek faaliyetlerine katılımı, Çankırı ve TR82'de olduğu gibi Şabanözü'nde de gelişmemiştir. TR82'deki derneklerin %32'si, dernek üyelerinin %32'si Çankırı'da bulunmaktadır. Şabanözü'nde bulunan dernekler ise Çankırı derneklerinin %4'ü, üyelerinin %3'ünü oluşturmaktadır.

Tablo-11: Bölgede Dernek ve Üye Sayıları, 2010

	Dernek Sayısı	Üye Sayısı				
		Toplam	Erkek	Kadın	Erkek (%)	Kadın (%)
Şabanözü	17	667	655	12	98,2	1,8
Çankırı	398	19.775	18.673	1.102	94,4	5,6
TR82	1.229	62.477	55.929	6.548	90	10

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı, Dernekler Dairesi Başkanlığı

Bölgede faaliyet alanlarına göre derneklerin oranları gösterilmiştir (Bkz. Tablo-12). Şabanözü'nde öne çıkan dernek türleri dini temelli, hayır işleri ve yardımlaşma, spor ile alakalı derneklerdir. Sıralama Çankırı ve TR82 Bölgesi ile benzerlik göstermektedir.

Tablo-12: Faaliyet Alanına ve Türüne Göre Dernek Sayıları, 2010

	Şabanözü (%)	Çankırı (%)	TR82 (%)
Dini Temelli Dernekler	35,3	30,9	22,0
Hayır İşleri ve Yardımlaşma	29,4	31,9	21,2
Spor	11,8	14,6	19,4
Kalkınma	5,9	4,3	4,5
Toplumsal Hayat	5,9	6,0	9,0
Çevre	5,9	0,3	1,7
İmar	5,9	1,5	1,5
Mesleki Dayanışma ve Eğitim	0,0	2,0	7,9
Dostluk	0,0	1,8	3,1
Kültür	0,0	1,5	3,4
Sağlık	0,0	1,0	1,2
Sosyal	0,0	1,5	2,6
Sivil Haklar	0,0	1,0	1,0
Gençlik	0,0	1,0	1,1
Diğer	0,0	0,3	0,2

Kadın Dernekleri	0,0	0,0	0,0
Öğrenci	0,0	0,5	0,3
Uluslararası Etkinlikler	0,0	0,0	0,0

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı, Dernekler Dairesi Başkanlığı

2.8.2. Vakıflar

Şabanözü'nde vakıf faaliyetleri gelişmemiştir. İlçede bulunan tek vakıf, sosyal yardım vakfıdır. Sosyal yardım vakıfları genel itibariyle bölgedeki tüm ilçelerde bulunmaktadır. TR82 Bölgesi'nde bulunan vakıfların %26'sı Çankırı'da bulunmaktadır.

Tablo-13: Bölgede Kuruluş Amacına Göre Vakıflar, 2011

Kurum Amacı*	Şabanözü	Çankırı	TR82
Sosyal Yardım	1	12	43
Bilim-Teknoloji	0	0	1
Dini-Dini Eğitim	0	1	8
Eğitim	0	1	11
Kültür	0	2	5
Sağlık	0	0	3
Sosyal Hizmet	0	1	3
Sosyo ve Tarihi	0	0	3
Spor	0	1	2
Yöresel Kalkınma	0	1	4
Çevre	0	1	2
Toplam	1	16	62

*Birden fazla kuruluş amacı olan vakıflar tabloda mükerrer gösterilmiştir.

Kaynak: Vakıflar Genel Müdürlüğü

2.9. İstihdam ve Sosyal Güvenlik

2.9.1. İstihdam

Bölgeye ait işyeri ve istihdam verileri aşağıda gösterilmiştir (Bkz. Tablo-14). Tabloya göre Şabanözü'nde 1-9 işçi çalıştıran işyeri sayısı ve istihdam sayısı sırasıyla 24 ve 82'dir. 10 ve üstü işçi çalıştıran işyeri sayısı ve istihdam sayısı yine sırasıyla 23 ve 1.858'dir. İlçede işyerlerindeki toplam istihdamın yaklaşık %96'sı 10 ve üzeri işçi çalıştıran işyerlerine aittir.

Tablo-14: Bölgede İşyeri ve İstihdam Verileri, 2012

		Şabanözü	Çankırı	TR82
1-9 İşçi Çalıştıran İşyeri	İşyeri Sayısı	24	315	2.552
	İstihdam	82	1.125	6.106
10 ve Üzeri İşçi Çalıştıran İşyeri	İşyeri Sayısı	23	223	1.156
	İstihdam	1.858	10.104	41.348
Toplam	İşyeri Sayısı	47	538	3.708
	İstihdam	1.940	11.229	47.454

Kaynak: Kastamonu, Çankırı ve Sinop Çalışma ve İş Kurumu Müdürlükleri

2.9.2. Sosyal Güvenlik

Bölgeye ait sosyal güvenlik istatistikleri aşağıda gösterilmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan temin edilen veriler Şabanözü'nü yansıtamamaktadır (Bkz. Tablo-15). 2011 yılı nüfus ve sosyal güvenlik istatistiklerine göre; Çankırı toplam nüfusunun yaklaşık %89'u, TR82 toplam nüfusunun %64'ü sosyal güvenlik kapsamındadır.

Tablo-15: Bölgede Sosyal Güvenlik İstatistikleri, 2011

	SGK Kapsamında Aktif Çalışan Sayısı	Toplam Sosyal Güvenlik Kapsamı (Yeşil Kartlılar Hariç)	2022 Sayılı Kanun Kapsamında Olanlar ³	Yeşil Kart Sahipleri	1+ işçi Çalıştıran İşyeri Sayısı
Çankırı	39.702	157.181	4.729	10.725	2.610
TR82	142.428	477.039	29.907	63.051	11.668

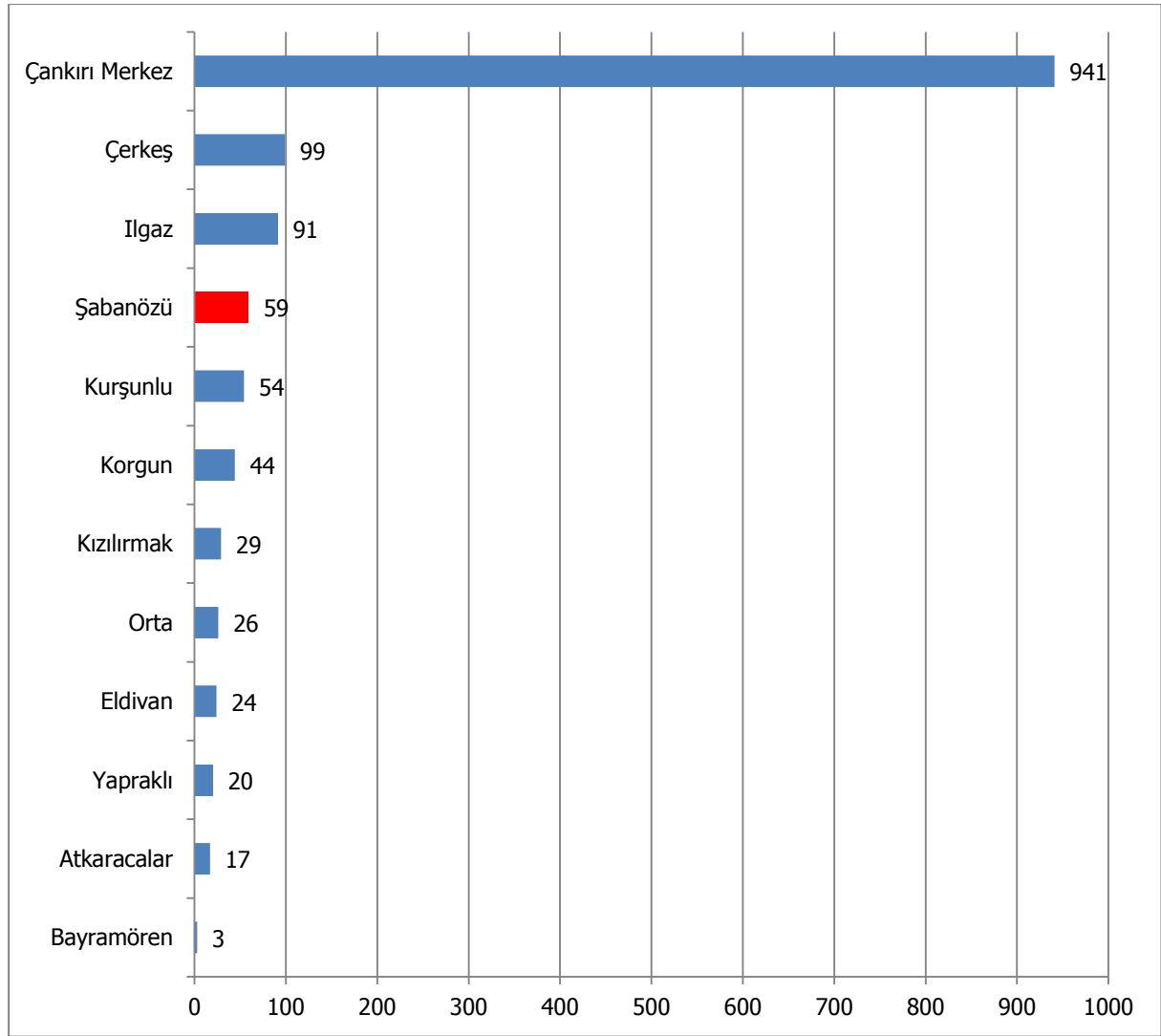
Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlükleri, 2012

3. Ekonomik Yapı

Çankırı'da iktisadi işletmelerin ilçelere göre dağılımı 2012 yılı için gösterilmiştir (Bkz. Grafik-10). İlçelerdeki faal olan işletme sayılarından yola çıkarak Çankırı ilindeki ilçeler arası ekonomik aktivite niceliği farklılığı anlaşılabilir. Çankırı'da bulunan 1.407 toplam işletmeden 941'inin Merkez ilçede olması ekonomik aktivitelerin Merkez'de yoğunlaştığının bir göstergesidir. En fazla işletme bulunduran diğer ilçeler ise sırasıyla; Çerkeş, Ilgaz, Şabanözü ve Kurşunlu'dur. Şabanözü'nde 59 işletme faaliyet göstermektedir. Şabanözü'ndeki işletmeler toplam Çankırı işletmelerinin %4'ünü oluşturmaktadır.

³ 2022 Sayılı, 65 yaşını doldurmuş, muhtaç, güçsüz ve kimsesiz Türk vatandaşlarına aylık bağlanması hakkında kanun.

Grafik-10: İşletmelerin İlçelere Göre Dağılımı, 2012

Kaynak: Çankırı TSO.

Bölgedeki şirket türleri genel olarak; şahıs şirketleri, sermaye şirketleri, kooperatifler ve diğer şirketler şeklinde sınıflandırılabilir. Bölgedeki şirket türleri incelendiğinde, Şabanözü'nde 4 şahıs, 49 sermaye, 6 kooperatif şirketi mevcut olduğu anlaşılmaktadır (Bkz. Tablo-16).

Tablo-16: Bölgedeki Şirket Türleri, 2012

	Şahıs Şirketi	Sermaye Şirketi	Kooperatif	Diğer
Şabanözü	4	49	6	0
Çankırı	468	799	132	8
TR82	2.266	3.078	550	17

Kaynak: Çankırı, Kastamonu, İnebolu, Taşköprü, Tosya, Sinop, Boyabat TSO

Bölgede esnaf faaliyet alanlarının dağılımına bakılınca Şabanözü'nde bulunan esnafların TR82 Bölgesi içerisindeki oranına bakıldığında bölgede bulunan esnafların %0,8'i Şabanözü'nde hizmetle ilgili, %0,9'u imalat ve tamirat ile ilgili meslek kollarında çalışmaktadır (Bkz. Tablo-17).

Tablo-17: Bölgedeki Esnaf Faaliyet Alanlarının Dağılımı, 2012

	Bilinmeyen Meslek Kolları	Hizmetle İlgili Meslek Kolları	İmalat ve Tamiratla İlgili Meslek Kolları
Şabanözü/TR82 (%)	0,0	0,8	0,9
Çankırı/TR82 (%)	1,9	17,5	6,2
TR82	212	18.643	9.698

Kaynak: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Esnaf ve Sanatkârlar Odasına Kayıtlı İşletmeler

2012 yılı için Şabanözü'nde işletmelerin NACE sınıflandırmasına göre faaliyet alanları, Tablo-18 ile gösterilmiştir. Tabloya göre Çankırı'da öne çıkan faaliyet alanları; toptan ticaret (motorlu taşıtlar ve motosikletler hariç), kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı, gıda ürünlerinin imalatı ile ilgili hizmet faaliyetleridir. İşletme sayıları bakımından bir işletme kolunun diğer işletmelere göre çok baskın olduğu söylenememektedir.

Tablo-18: Şabanözü'nde İşletmelerin Nace Sınıflandırmasına Göre Faaliyet Alanları, 2012

Nace Faaliyet Adı	Nace Kodu (2'li)	İşletme Sayısı
Toptan ticaret (motorlu taşıtlar ve motosikletler hariç)	46	8
Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı	49	7
Gıda ürünlerinin imalatı	10	6
Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri	1	5
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	20	4
Makine ve teçhizat hariç, fabrikasyon metal ürünleri imalatı	25	4
Elektrikli teçhizat imalatı	27	3
Mobilya imalatı	31	3
Perakende ticaret (Motorlu taşıtlar ve motosikletler hariç)	47	3
Madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri	9	2
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	22	2
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	23	2
Sigorta ve emeklilik fonları hariç finansal hizmet faaliyetleri	64	2
Diğer madencilik ve taş ocaklığı	8	1
Tekstil ürünlerinin imalatı	13	1
Giyim eşyalarının imalatı	14	1
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	17	1
Bina inşaatı	41	1
Zorunlu sosyal güvenlik hariç, sigorta, reasürans ve emeklilik fonları	65	1
Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik muayene ve analiz	71	1
Eğitim	85	1

Kaynak: Çankırı TSO

3.1. Tarım ve Hayvancılık

Çankırı'nın büyük ilçelerinden birisi olan Şabanözü, TR82'deki diğer ilçelere göre tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde ileri durumdadır. Tarım ve hayvancılık sektörü ilçede sanayiden sonra ön planda olan sektördür.

3.1.1. Tarımsal Yapı ve Alan

Şabanözü 138.073 dekar toplam tarım alanı ile Çankırı tarım alanının %7,3'ünü, TR82 Bölgesi tarım alanının %3'ünü karşılamaktadır (Bkz. Tablo-19). Ekilen tarla, nadas, sebze bahçeleri ve meyve bahçeleri alanlarının toplam Çankırı tarımsal alanı içerisindeki payları sırasıyla %6,0; %10,1; %1,5; %10,1 değerlerindedir. İlçedeki nadas alanının toplam alana oranı Şabanözü ilçesinde %45 civarındadır, Şabanözü ilçesi bu oran bakımından Korgun ilçesinden sonra ikinci sıradadır.

Tablo-19: Şabanözü, Çankırı ve TR82'de Tarım Alanları, 2010 (Dekar olarak)

	Toplam Alan	Ekilen Tarla Alanı	Nadas Alanı	Sebze Bahçeleri Alanı	Meyve Bahçeleri Alanı
Şabanözü	138.073	72.705	62.165	903	2.300
Çankırı	1.903.893	1.209.890	612.891	58.374	22.738
TR82	4.529.330	3.022.209	1.230.123	124.602	152.396
Şabanözü/Çankırı*	7,3	6,0	10,1	1,5	10,1
Şabanözü/TR82*	3,0	2,4	5,1	0,7	1,5

* Tarımsal alanın yüzdesi olarak.

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

Şabanözü toplam 570 adet traktör ile Çankırı traktör varlığının %6'sına, bölgedeki toplam traktörün %2'sine sahiptir. Çankırı traktör varlığı ise Bölge'nin %28'ini oluşturmaktadır. Traktör başına ekilen tarla alanı Şabanözü ve Çankırı'da sırasıyla yaklaşık 128 ve 131 dekadır. Bölgenin traktör başına düşen tarım alanı yaklaşık 92 dekadır (Bkz. Tablo-20).

Tablo-20: Traktör Sayısı ve Traktör Başına Ekilen Tarla Alanı, 2010

	Traktör Sayısı (Adet)	Traktör Başına Ekilen Tarla Alanı (Dekar)
Şabanözü	570	128
Çankırı	9.257	131
TR82	32.836	92

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.2. Bitkisel Üretim

3.1.2.1. Tarla Ürünleri

Şabanözü tarla bitkileri üretim miktarları bakımından değerlendirildiğinde baklagiller ve yem bitkileri üretim miktarları bakımından Çankırı'da özel bir yere sahiptir (Bkz. Tablo-21). İlçede tahıl olarak buğday ve arpa, baklagillerden nohut, fasulye (kuru), fiğ (dane), yumru bitkilerden patates, yem bitkilerinden yonca, korunga, fiğ ve silajlık mısır üretimi yapılmaktadır (Bkz. Tablo-22). TR82 Bölgesi genelinde ise hem ekilen alan hem de üretim bakımından baklagiller oldukça öne çıkmaktadır. Baklagillerden de fiğ en üretimi yapılan türdür.

Tablo-21: Bölgede Ürün Türlerine Göre Ekilen Tarla Alanı ve Üretim Miktarları, 2010

	Şabanözü		Çankırı		TR82		Şabanözü/Çankırı		Şabanözü/TR82*	
	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan	Üretim	Ekilen Alan	Üretim
Baklagiller	13.200	1.397	66.420	8.034	105.655	13.121	19,9	17,4	12,5	10,6
Endüstriyel Bitkiler	-	-	6.414	29.662	88.671	365.922	-	-	-	-
Tahıllar	54.175	14.147	1.046.569	297.297	2.335.263	547.797	5,2	4,8	2,3	2,6
Yağlı Tohumlar	-	-	15.516	2.488	15.516	2.488	-	-	-	-
Yem Bitkileri	4.430	19.170	68.210	125.671	428.467	552.015	6,5	15,3	1,0	3,5
Yumru Bitkiler	900	1.350	6.761	12.402	48.637	59.134	13,3	10,9	1,9	2,3
Toplam	72.705	36.064	1.209.890	475.554	3.022.209	1.540.477	6,0	7,6	2,4	2,3

* Tarımsal alanın yüzdesi olarak

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

Tablo-22: İlçede Ürün Türlerine Göre Ekilen Alan ve Üretim Miktarları, 2010

	Ürün adı	Ekilen alan(dekar)	Hasat edilen alan(dekar)	Üretim(ton)	Verim(kg/da)
Tahıllar	Buğday (Durum)	16.162	16.162	4.109	254
	Buğday (Diğer)	29.213	29.213	7.359	252
	Arpa (Diğer)	8.800	8.800	2.679	304
Baklagiller	Nohut	900	900	108	120
	Fasulye (Kuru)	1.300	1.300	189	145
	Fiğ (Dane)	11.000	11.000	1.100	100
Yumru Bitkiler	Patates (Diğer)	900	900	1.350	1.500
Yem Bitkileri	Yonca (Yeşil Ot)	3.560	3.560	17.800	
	Korunga (Yeşil Ot)	470	470	470	
	Fiğ (Yeşil Ot)	200	200	200	
	Mısır (Silajlık)	200	200	700	3.500

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.2.2. Sebze Ürünleri

2010 yılı sebze ürünleri üretimi incelendiğinde, Şabanözü'nün sebze çeşitliliğinin ve miktarının sınırlı olduğu görülmektedir. Üretimi en fazla olan sebzeler arasında barbunya fasulye, fasulye (taze) ve hıyar bulunmaktadır (Bkz.Tablo-23). 2010 yılı verisine göre Şabanözü'nde üretilen barbunya fasulye (taze) Çankırı üretiminin %20,6'sını, Bölge üretiminin %5,6'sını oluşturmaktadır.

Tablo-23: İlçelere Göre Seçilmiş Sebze Ürünleri, 2010 (Aksi belirtilmedikçe ton olarak)

	Şabanözü	Çankırı	TR82	Şabanözü/ Çankırı	Şabanözü/ TR82
Fasulye (Taze)	268	4.823	15.207	5,6	1,8
Barbunya Fasulye (Taze)	224	1.089	3.998	20,6	5,6
Hıyar (Sofralık)	146	1.734	28.174	8,4	0,5

* Tarımsal alanın yüzdesi olarak

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.2.3. Meyve Ürünleri

Meyve üretimi bakımından Şabanözü'nde yapılan üretim miktar ve çeşitlilik olarak çok olmasa da birkaç meyve çeşidi rekabetçi olmaya aday olarak görülebilir. Zerdali üretimi bakımından Çankırı Bölge üretiminin %86'sını gerçekleştirirken bunun %17'lik kısmı Şabanözü'nde yetiştirilmektedir. Üretim miktarı bakımından armut, vişne, elma çeşitleri ve zerdali en çok üretimi yapılan meyve türleri arasındadır (Bkz. Tablo-24). Elma çeşitleri üretimi İlçe'de öne çıkmaktadır. Ayrıca resmi istatistiklere göre Şabanözü'nde elma üretimi organik yöntemler kapsamında da yapılmaktadır.

Tablo-24: İlçelere Göre Seçilmiş Meyve Ürünleri, 2010 (Aksi belirtilmedikçe ton olarak)

	Şabanözü	Çankırı	TR82	Şabanözü/Çankırı*	Şabanözü/TR82*
Armut	239	1.905	9.013	12,5	2,7
Elma (Golden)	175	873	2.507	20,0	7,0
Vişne	125	866	1.691	14,4	7,4
Elma (Starking)	119	556	2.112	21,4	5,6
Zerdali	28	166	194	16,9	14,4
Elma (Grannysmith)	18	92	167	19,6	10,8

* Toplam üretimin yüzdesi olarak

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.3. Hayvansal Üretim

3.1.3.1. Büyükbaş Hayvan Varlığı

Yıllar itibariyle Şabanözü sığır varlığı incelendiğinde 2006-2010 yılları arasında sığır sayılarında dalgalı bir seyir izlediği gözlenmektedir. Özellikle 2010 yılında Şabanözü'ndeki kültür melezi sığırların Çankırı içindeki oranına bakıldığında %12,5'lik bir paya sahip olduğu görülebilir. İlçenin Bölge içindeki oranlarına bakıldığında rekabetçi olabilecek miktarda büyükbaş hayvancılık faaliyeti görülmemektedir (Bkz. Tablo-25).

Tablo-25: Yıllar İtibariyle Büyükbaş Hayvan Varlığı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

	Hayvan Adı	2006	2007	2008	2009	2010	
Şabanözü	Sığır	Kültür	1.004	75	71	124	395
		K. Melezi	3.017	2.868	2.856	3.019	6.528
		Yerli	2.917	3.430	3.397	50	324
		Toplam	6.938	6.373	6.324	3.193	7.247
	Manda	78	-	-	-	34	
Çankırı	Sığır	Kültür	6.258	5.448	7.561	10.907	11.910
		K. Melezi	48.721	44.705	45.873	50.698	52.232
		Yerli	35.203	37.756	35.755	25.162	19.269
		Toplam	90.182	87.909	89.189	86.767	83.411
	Manda	1.382	1.382	1.423	1.350	1.050	
TR82	Sığır	Kültür	88.937	92.614	97.133	94.506	99.809
		K. Melezi	211.793	186.102	186.935	180.193	174.555
		Yerli	167.586	169.755	151.931	133.485	132.188
		Toplam	468.316	448.471	435.999	408.184	406.552
	Manda	5.749	5.749	5.152	4.087	3.440	
Şabanözü/Çankırı*	Sığır	Kültür	16,0	1,4	0,9	1,1	3,3
		K. Melezi	6,2	6,4	6,2	6,0	12,5
		Yerli	8,3	9,1	9,5	0,2	1,7
		Toplam	7,7	7,2	7,1	3,7	8,7
	Manda	5,6	-	-	-	3,2	
Şabanözü/TR82*	Sığır	Kültür	1,1	0,1	0,1	0,1	0,4
		K. Melezi	1,4	1,5	1,5	1,7	3,7
		Yerli	1,7	2,0	2,2	0,0	0,2
		Toplam	1,5	1,4	1,5	0,8	1,8
	Manda	1,4	-	-	-	1,0	

* Toplam hayvan sayısının yüzdesi olarak
Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.3.2. Küçükbaş Hayvan Varlığı

Şabanözü'nün küçükbaş hayvan varlığı incelendiğinde ilçenin sahip olduğu hayvan sayısının düşük düzeyde olduğu görülmektedir. 2010 verilerine göre ilçenin koyun varlığının bölge koyun varlığının % 1,2'sini oluşturduğu görülmektedir (Bkz.Tablo-26). 2006 – 2010 yılları arası döneme bakıldığında ise Şabanözü'nün koyun varlığının %50 azaldığı, keçi varlığının arada düşüş yönlü hareketler olsa da 2010 yılındaki yükseliş nedeniyle %30 arttığı söylenebilir.

Tablo-26: Yıllar İtibariyle Küçükbaş Hayvan Varlığı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

	Hayvan Adı	2006	2007	2008	2009	2010
Şabanözü	Koyun	5.020	3.620	3.532	3.176	2.494
	Keçi (Kıl+Tiftik)	829	469	424	364	1.078
Çankırı	Koyun	103.894	95.702	88.050	71.689	65.179
	Keçi (Kıl+Tiftik)	18.872	16.236	16.381	11.646	17.972
TR82	Koyun	288.544	264.641	209.529	182.678	216.532
	Keçi (Kıl+Tiftik)	52.521	45.761	44.765	36.277	41.219
Şabanözü/Çankırı*	Koyun	4,8	3,8	4,0	4,4	3,8
	Keçi (Kıl+Tiftik)	4,4	2,9	2,6	3,1	6,0
Şabanözü/TR82*	Koyun	1,7	1,4	1,7	1,7	1,2
	Keçi (Kıl+Tiftik)	1,6	1,0	0,9	1,0	2,6

* Toplam hayvan sayısının yüzdesi olarak
Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.3.3. Kanatlı Hayvan Varlığı

Şabanözü'nün kanatlı hayvan varlığı incelendiğinde et tavukçuluğu yapılmadığı, yumurta tavukçuluğunda da Çankırı ve Bölge düzeyinde önemli miktarda üretim yapılmadığı görülmektedir. Yılda yıla dalgalanmalarla birlikte kaz üretimi bakımından oransal olarak Şabanözü Çankırı genelinde öne çıkmış olsa da miktarına bakıldığında sektör oluşturacak kadar yoğun bir üretim yapılmadığı görülmektedir (Bkz.Tablo-27).

Tablo-27: Yıllar İtibariyle Kanatlı Hayvan Varlığı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

	Hayvan Adı	2006	2007	2008	2009	2010
Şabanözü	Et Tavuğu	0	0	0	0	0
	Ymrt. Tavuğu	3.876	3.995	4.029	4.058	3.826
	Hindi	57	48	43	48	41
	Ördek	124	116	110	122	117
	Kaz	172	181	172	151	154
	Toplam	4.229	4.340	4.354	4.379	4.138
Çankırı	Et Tavuğu	2.362.976	826.151	919.677	901.900	914.000
	Ymrt. Tavuğu	128.458	120.036	113.314	152.863	249.683
	Hindi	6.673	7.357	4.935	3.514	3.373
	Ördek	3.484	4.252	4.192	3.301	2.746
	Kaz	1.276	1.103	1.655	1.366	1.347
	Toplam	2.502.867	958.899	1.043.773	1.062.944	1.171.149
TR82	Et Tavuğu	2.385.578	856.901	957.195	967.214	98.514
	Ymrt. Tavuğu	625.903	529.170	541.112	563.075	448.124
	Hindi	37.338	27.172	24.955	21.984	14.516
	Ördek	9.755	7.117	7.266	6.694	4.164
	Kaz	7.938	4.800	4.637	4.012	3.080
	Toplam	3.066.512	1.425.160	1.535.165	1.562.979	568.398
Şabanözü/Çankırı*	Et Tavuğu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Ymrt. Tavuğu	3,0	3,3	3,6	2,7	1,5
	Hindi	0,9	0,7	0,9	1,4	1,2
	Ördek	3,6	2,7	2,6	3,7	4,3
	Kaz	13,5	16,4	10,4	11,1	11,4
	Toplam	0,2	0,5	0,4	0,4	0,4
Şabanözü/TR82*	Et Tavuğu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Ymrt. Tavuğu	0,6	0,8	0,7	0,7	0,9
	Hindi	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
	Ördek	1,3	1,6	1,5	1,8	2,8
	Kaz	2,2	3,8	3,7	3,8	5,0
	Toplam	0,1	0,3	0,3	0,3	0,7

* Toplam hayvan sayısının yüzdesi olarak
Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.3.4. Arıcılık

2010 verilerine göre Şabanözü 1.356 adet kovanla Çankırı'nın sahip olduğu toplam kovanın yalnızca %3,1'ine; bölgenin %1,4'üne sahiptir. İlçedeki kovan sayısı ve karşılaştırmalı veriler dikkate alındığında bölgede arıcılığın gelir artırıcı, rekabete açık bir sektör olduğu söylenememektedir (Bkz. Tablo-28).

Tablo-28: Yıllar İtibariyle Bölgede Arı Kovanı Sayısı (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

	2006	2007	2008	2009	2010
Şabanözü	1.895	1.825	1.735	1.763	1.356
Çankırı	38.247	35.075	36.555	44.683	44.215
TR82	121.675	111.505	113.139	118.565	96.316
Şabanözü /Çankırı*	5,0	5,2	4,7	3,9	3,1
Şabanözü /TR82*	1,6	1,6	1,5	1,5	1,4

* Toplam kovan sayısının yüzdesi olarak
Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

3.1.3.5. Hayvansal Üretim Miktarları

2007 – 2009 dönemi verilerine göre Şabanözü'nde büyükbaş ve küçükbaş et üretimi yoktur (Bkz. Tablo-29). 2009 yılına göre Çankırı et üretiminin TR82 Bölgesi içindeki payı büyükbaşta %33, küçükbaşta %15 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo-29: Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Et Üretimi (Ton) (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

		2007	2008	2009
Şabanözü	Büyük Baş Et	-	-	-
	Küçük Baş Et	-	-	-
Çankırı	Büyük Baş Et	3.816	1.322	1.336
	Küçük Baş Et	223	104	63
TR82	Büyük Baş Et	6.556	4.262	4.021
	Küçük Baş Et	736	517	417
Şabanözü/Çankırı*	Büyük Baş Et	-	-	-
	Küçük Baş Et	-	-	-
Şabanözü/TR82*	Büyük Baş Et	-	-	-
	Küçük Baş Et	-	-	-

* Toplam üretimin yüzdesi olarak
Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

Şabanözü'nün yıllar itibariyle özellikle büyükbaş süt üretiminde 2009 yılından 2010 yılına gelindiğinde yükseliş görülmektedir, bu artış ilçedeki süt üretiminin Çankırı içindeki payına da yansımıştır (Bkz. Tablo-30).

2010 yılı verilerine göre Şabanözü ilçesinin Çankırı üretimi içerisindeki payı büyükbaş hayvan süt üretiminde %7,9; küçükbaş süt üretiminde %4,4'tür.

Tablo-30: Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Süt Üretimi (Ton) (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

		2007	2008	2009	2010
Şabanözü	Büyük Baş Süt	2.377	2.376	1.376	6.590
	Küçük Baş Süt	52	50	77	127
Çankırı	Büyük Baş Süt	76.069	64.747	78.088	83.434
	Küçük Baş Süt	2.980	2.810	2.618	2.878
TR82	Büyük Baş Süt	433.178	409.751	409.960	429.426
	Küçük Baş Süt	8.545	6.606	6.025	7.777
Şabanözü /Çankırı	Büyük Baş Süt	3,1	3,7	1,8	7,9
	Küçük Baş Süt	1,8	1,8	2,9	4,4
Şabanözü /TR82*	Büyük Baş Süt	0,5	0,6	0,3	1,5
	Küçük Baş Süt	0,6	0,8	1,3	1,6

* Toplam üretimin yüzdesi olarak

Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

Şabanözü'nün yıllara göre hayvansal ürün üretimleri değerlendirildiğinde yumurta üretiminde dengeli bir durum gösterdiği söylenebilir. İlçenin, Çankırı ve Bölge içindeki yumurta üretim oranları düşüktür. Bal üretimi ilçede yıldan yıla artış eğilimi içerisinde olsa da bölge potansiyeli düşünüldüğünde ilçede rekabete açık bir ürün olarak ön plana çıkamamaktadır (Bkz. Tablo-31).

Tablo-31: Yumurta, Bal, Bal Mumu ve Deri Üretimi (Aksi belirtilmedikçe sayı olarak)

		2007	2008	2009
Şabanözü	Yumurta (1000 Adet)	815	810	816
	Bal (Ton)	4,9	7,7	9,9
	Bal Mumu (Ton)	0,3	0,37	0,41
	B.Baş Deri (Adet)	-	-	-
	K.Baş Deri (Adet)	-	-	-
Çankırı	Yumurta (1000 Adet)	16.661	21.477	30.351
	Bal (Ton)	164,9	585,5	367,2
	Bal Mumu (Ton)	15,9	25,5	15,7
	B.Baş Deri (Adet)	17.399	5.862	6.170
	K.Baş Deri (Adet)	10.550	5.451	3.323
TR82	Yumurta (1000 Adet)	82.650	94.881	96.384
	Bal (Ton)	806,5	1.277,5	1.052,6
	Bal Mumu (Ton)	48,4	64,6	53,1
	B.Baş Deri (Adet)	32.478	21.847	20.734
	K.Baş Deri (Adet)	43.214	29.486	23.826
Şabanözü /Çankırı*	Yumurta	4,9	3,8	2,7
	Bal	3,0	1,3	2,7
	Bal Mumu	1,9	1,4	2,6
	B.Baş Deri	-	-	-
	K.Baş Deri	-	-	-
Şabanözü /TR82*	Yumurta	1,0	0,9	0,8
	Bal	0,6	0,6	0,9
	Bal Mumu	0,6	0,6	0,8
	B.Baş Deri	-	-	-
	K.Baş Deri	-	-	-

* Toplam üretimin yüzdesi olarak
Kaynak: TÜİK Veritabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

Şabanözü İlgesi'nde 2008 – 2010 yılları arasında su ürünleri üretimi yoktur.

3.2. Orman ve Ormancılık

Çankırı'da 3 tane orman işletme müdürlüğü bulunmaktadır; Çankırı, Çerkeş ve Ilgaz İşletme Müdürlüklerinden Şabanözü'nü kapsayan bölge Çankırı'dır. Şabanözü ilçesinden başka Merkez, Eldivan, Kızılırmak, Korgun, Orta, Yapraklı ilçelerini kapsayan Çankırı Bölgesi'ne ilişkin veriler Tablo-32'den incelenebilir. Çankırı Bölgesi'nde yakacak odun üretimi Çankırı ili ve TR82 Bölgesi'nin aksine endüstriyel odundan daha fazladır. 2010 yılı verilerine göre Şabanözü ilçesinin de bulunduğu Çankırı Bölgesi Çankırı İli'nin yakacak odun üretiminin %42,2'sini, TR82 Bölgesi'nin %15,7'sini oluşturmaktadır.

Tablo-32: Ormandan Elde Edilen Endüstriyel ve Yakacak Odun Miktarları

	2008		2009		2010	
	Endüstriyel Odun	Yakacak Odun	Endüstriyel Odun	Yakacak Odun	Endüstriyel Odun	Yakacak Odun
	m ³	Ster	m ³	Ster	m ³	Ster
Çankırı⁴	10.548	16.475	16.195	25.560	10.306	20.508
Çankırı	84.885	47.880	113.013	57.981	116.169	48.563
TR82	1.533.285	137.667	1.686.615	134.687	1.856.574	130.525
Çankırı*/Çankırı	12,4	34,4	14,3	44,1	8,9	42,2
Çankırı*/TR82	0,7	12,0	1,0	19,0	0,6	15,7

*Toplam üretimin yüzdesi olarak

Kaynak: Orman Genel Müdürlüğü, Ankara ve Kastamonu Orman Bölge Müdürlükleri Verileri

3.3. Sanayi

3.3.1. Organize Sanayi Bölgeleri

Çankırı'da bir tanesi faal olmayan toplamda dört tane organize sanayi bölgesi (OSB) vardır. Bu ilçeler Korgun, Çerkeş, Şabanözü ve Kurşunlu'dur (faal olmayan) (Bkz. Tablo-33). Şabanözü'nde 57 ha alan üzerine kurulu, 27 parsel sahip olan OSB'de tahsis edilen 15 parsel bulunmaktadır. **02/04/2013 tarihi⁵ itibariyle Şabanözü OSB'ye ilişkin güncel en son veriye göre 27 parsel sahip olan OSB'de tahsis edilen 26 parsel bulunmaktadır. İstihdama ilişkin en güncel veriye göre ise 2.100 kişinin çalışmakta olduğu OSB'de ağırlıklı sektörler elektrikli küçük ev aletleri, tekstil, gıda, mukavva kutu, pvc işleme, çelik konstrüksiyon alanlarında faaliyet gösterilmektedir.** Şabanözü OSB, TR82 Bölgesi'ndeki OSB'lerde sağlanan istihdam bakımından birinci sırada gelmektedir. Önümüzdeki dönemde OSB'de sağlanan istihdamın artacağı beklenmektedir.

Şabanözü OSB her ne kadar demiryolu güzergâhında olmasa da demiryoluna yakın konumda yer almaktadır. Ankara Esenboğa Havalimanı'na 45 km. uzaklıktadır. Çankırı Merkez, Korgun OSB'ye 21 km, Şabanözü OSB'ye 45 km ve Çerkeş OSB'ye 115 km uzaklıktadır. Nisan 2013 itibariyle faal olmayan Çankırı (Merkez) OSB'ye 45 km. uzaklıktadır. İlçenin, Çankırı'nın önemli karayolu ve havayolu üzerinde olması ulaşımı oldukça kolaylaştırmıştır.

⁴ Çankırı Bölgesi; Merkez, Eldivan, Kızılırmak, Korgun, Orta, Şabanözü, Yapraklı ilçelerini kapsamaktadır.

⁵ Bölge'de bulunan Organize Sanayi Bölgeleri tablosu en güncel veriyi yansıtmamaktadır. 02/04/2013 tarihinde ilçede yapılan Odak Grup Toplantısı'nda alınan bilgiye göre metin revize edilmiştir.

Tablo-33: Bölge’de Bulunan Organize Sanayi Bölgeleri

İl	OSB Adı	Alan(ha)	Mevcut Sanayi Parseli	Tahsis Edilen Parsel	İstihdam	Ağırlıklı Sektörler
Çankırı	Korgun OSB	78	91	57	1.110	Dokuma-giyim, plastik ve elektrikli makineler sanayi
	Şabanözü OSB	57	27	15	1.480	Gıda, demir-çelik ve madeni eşya sanayi
	Çerkeş OSB	73	9	5	-	-
Kastamonu	Merkez OSB	107	33	28	680	Gıda, orman ürünleri ve elektrikli makineler sanayi
Sinop	Merkez OSB	100	73	37	1.210	Gıda, dokuma-giyim ve plastik sanayi

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 81 İl Durum Raporu,2012

3.3.2. Küçük Sanayi Siteleri

Çankırı ilinde Çerkeş, Ilgaz ve Merkez ilçelerinde küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. Şabanözü ilçesinde KSS bulunmamaktadır; ancak yapımına başlanmıştır.

3.3.3. İlçede Öne Çıkan Sektörler

Çankırı’da imalat sanayiinde faaliyet gösteren ve vergi matrahları sıralamasında Çankırı’da ilk 100’e giren işletmeler Tablo-34’te gösterilmiştir. Elektrikli ev aletlerinin imalatı alanında 1, patlayıcı madde imalatı alanında 2, metal ev eşyalarının imalatı alanında 2, hazır karma beton imalatı alanında 1, büro mobilyası imalatı alanında 1 olmak üzere Şabanözü’nde ilk 100’e giren 7 işletme bulunmaktadır. Çankırı’da imalat alanında faaliyet gösterip vergi matrahı sıralamasında ilk 100’e giren 28 işletme bulunmaktadır. Bunların 7 tanesi Şabanözü’nde faaliyet göstermektedir.

Tablo-35, Şabanözü’nde imalat alanında faaliyet gösteren işletmelerin dağılımını göstermektedir. Tablo-34 ve Tablo-35’e göre patlayıcı madde imalatında faaliyet gösteren 4 işletmenin 2 tanesi, elektrikli ev aletlerinin imalatında faaliyet gösteren 3 işletmeden 1 tanesi vergi matrahına göre ilk 100 işletme arasında yer almaktadır. Patlayıcı madde imalatı yapan, resmi kayıtlara göre 4 olan imalat işletmelerinden biri inşaat halindedir. Bu işletmeler Organize Sanayi Bölgesi içerisinde değildir. İlçe Merkezi’nden de bir miktar uzak bir konumda yer almaktadır. Bu işletmeleri içine alacak şekilde bir ihtisas organize sanayi bölgesi kurulması konusunda çalışma yapılması ilçe hedefleri arasındadır. Hazır karma beton imalat yapan firmalar ve patlayıcı sanayi bölgesinde yer alan işletmelerde yaratılan toplam istihdam yaklaşık 400 kişidir. Hazır karma beton imalatı yapan 2 işletme yine vergi matrahları sıralamasında ilk 100’e girmiştir.

Tablo-34: Çankırı'da İmalat Sanayiinde Faaliyet Gösteren ve Çankırı'da Vergi Matrahları Sıralamasında İlk 100'e Giren İşletmeler, 2012

İlçe	İlk 100'deki Yeri	Nace Faaliyet Kodu	Nace Faaliyet Adı
Çankırı	2	107301	Makarna ve şehriye imalatı
Kızılırmak	16	106102	Pirinç elde edilmesi ve pirinç unu imalatı
Çankırı	5	89999	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer madencilik ve taş ocakçılığı (dip kaynakları faaliyetleri hariç)
Çankırı	6	107301	Makarna ve şehriye imalatı
Şabanözü	7	275101	Elektrikli ev aletlerinin imalatı
Çankırı	10	495002	Pompa istasyonlarının işletilmesi
Korgun	11	139999	Diğer başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı
Şabanözü	12	205100	Patlayıcı madde imalatı
Korgun	13	281302	Sıvı pompaları ve sıvı elevatörleri imalatı (yakıt, yağlama, soğutma ve diğer amaçlar için) (deplasmanlı ve santrifüjlü pompalar ile benzinliklerde kullanılan akaryakıt pompaları dahil) (tulumba dahil, içten yanmalı motorlar için olanlar hariç)
Çankırı	15	477702	Mücevher (altın ve kuyumculuk) perakende ticareti
Çankırı	22	283008	Tarımda kullanılan muhtelif makinelerin imalatı
Atkaracalar	24	245399	Diğer hafif metallerin dökümü
Çankırı	28	89999	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer madencilik ve taş ocakçılığı (dip kaynakları faaliyetleri hariç)
Şabanözü	30	259901	Metal ev eşyalarının imalatı
Çankırı	36	251201	Metal kapıların, çelik kapıların, pencerelerin ve çerçevelerin, panjurların ve bahçe kapılarının imalatı
Çankırı	40	21003	Orman ağacı fidanlıklarının işletilmesi
Şabanözü	41	236300	Hazır karma beton imalatı
Çankırı	49	89999	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer madencilik ve taş ocakçılığı (dip kaynakları faaliyetleri hariç)
Çankırı	51	99000	Madencilik ve taş ocakçılığını destekleyici diğer faaliyetler
Çankırı	58	108403	Yemek seviyesindeki tuz için tuz işlenmesi, örn. iyotlu tuz
Kızılırmak	65	139999	Diğer başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı
Çankırı	71	109101	Çiftlik hayvanları için hazır yem imalatı
Şabanözü	76	310104	Büro mobilyası imalatı

Çankırı	77	139999	Diğer başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı
Şabanözü	85	205100	Patlayıcı madde imalatı
Çerkeş	87	14201	Et için sığır ve manda yetiştiriciliği ve üretilmesi
Çankırı	89	310301	Yatak imalatı
Şabanözü	97	236300	Hazır karma beton imalatı

Kaynak: Çankırı Vergi Dairesi

Tablo-35: Şabanözü'nde İmalat Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelerin Dağılımı, 2012

Nace Kodu 2'li	Nace Kodu 4'lü	Nace Kodu 6'lı	Nace Faaliyet Adı	İşletme Sayısı
20	2051	205100	Patlayıcı madde imalatı	4
27	2751	275101	Elektrikli ev aletlerinin imalatı	3
23	2363	236300	Hazır karma beton imalatı	2
31	3101	310104	Büro mobilyası imalatı	2
10	1091	109101	Çiftlik hayvanları için hazır yem imalatı	1
10	1012	101299	Diğer kümes hayvanları etlerinin işlenmesi ve saklanması	1
10	1061	106101	Öğütülmüş tahıl imalatı	1
10	1089	108902	Suni bal ve karamela imalatı	1
10	1072	107203	Tatlı veya tuzlu hafif ürünler imalatı (kurabiyeler, krakerler, gevrek halkalar v.s.)	1
10	1051	105106	Yoğurt imalatı	1
13	1399	139999	Diğer başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı	1
14	1431	143100	Örme (trikotaj) ve tığ işi çorap imalatı	1
17	1721	172100	Oluklu kağıt ve oluklu mukavva imalatı ile kağıt ve mukavvadan yapılan ambalaj kutuları imalatı	1
22	2222	222200	Plastik ambalaj malzemesi imalatı	1
22	2223	222301	Plastik kapılar, pencereler, çerçeveler, panjurlar, güneşlikler, süpürgelikler (PVC`den olanlar dahil)	1
25	2599	259901	Metal ev eşyalarının imalatı	1
25	2562	256201	Metal parçaların delinmesi, tornalanması, frezelenmesi, aşındırılması, rendelenmesi, parlatılması, oluk açılması, düzenlenmesi, testerelemesi, perdahlanması, bilenmesi, kaynak yapılması, birleştirilmesi vb.	1
25	2561	256100	Metallerin işlenmesi ve kaplanması	1
31	3109	310999	Diğer mobilyaların imalatı	1

Kaynak: Çankırı TSO

Şabanözünde öne çıkan sektörler Tablo-36 ile gösterilmiştir. Gıda maddeleri ile ilgili hizmetler birçok ilçede olduğu gibi ön plandadır. Hizmetler sektörü ile ilgili işletmeler sayıca fazladır.

Tablo-36: Şabanözünde Öne Çıkan Meslek Kolları ve İşletme Sayıları, 2012

Meslek Kolu	İşletme Sayısı
Gıda Maddeleri İle İlgili Hizmetler	60
Ulaştırma Hizmetleri	54
Haberleşme, Dinlenme, Barınma Ve Eğlence Hizmetleri	21
Madeni Eşya Ve Makina	21

Kaynak: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Esnaf ve Sanatkarlar Odasına Kayıtlı İşletmeler

Sektör bazında esnaf işletmeleri sayısı Tablo-37 ile belirtilmiştir. Buna göre, Şabanözünde en çok gıda maddeleri ile ilgili hizmetler, ulaştırma hizmetleri, haberleşme, dinlenme, barınma ve eğlence hizmetleri, madeni eşya ve makina ile ilgili faaliyet gösteren işletmeler yoğunluktadır.

Tablo-37: Şabanözünde Meslek Kolları ve İşletme Sayıları, 2012

Meslek Kolu	İşletme Sayısı
Gıda Maddeleri İle İlgili Hizmetler	60
Ulaştırma Hizmetleri	54
Haberleşme, Dinlenme, Barınma Ve Eğlence Hizmetleri	21
Madeni Eşya Ve Makina	21
Elektrik Ve Elektronik Aletler	15
Ağaçtan Mamul Eşya	14
Oto Ve Diğer Motorlu Taşıt Araçları	10
Yapı Sanatları	10
Giyim Ve Kuşamla İlgili Hizmetler	9
Sağlık, Temizlik, Güzellik Ve Bakım Hizmetleri	9
Her Türlü Dokuma, Giyim, Mensucat Ve Örgülük Eşya	6
Gıda Maddeleri	5
Deri Ve Deriden Mamul Eşya	4
Kağıt, Kırtasiye Ve Basımla İlgili Hizmetler	3
Camdan Mamul Eşya	2
Kağıt, Kırtasiye Ve Basımla İlgili Sanatlar	1
Lastik, Plastik, Polyester Ve Benzeri Maddelerden Mamül Eşya	1
Metalden Başka Maddelerden Mamül Eşya	1
Spor Alet Ve Sıhhi Malzemeler	1

Kaynak: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Esnaf ve Sanatkarlar Odasına Kayıtlı İşletmeler

3.4. Madencilik

Bölgede çıkan madenler incelendiğinde Şabanözü'nde asbest, bakır, bentonit ve manyezit varlığından söz edilebilir. Bakır, zühur olduğu için rezerve yönelik çalışma yapılmamıştır (Bkz. Tablo-38). Şabanözü'nde madencilik ve taş ocaklığı alanlarında faaliyet gösteren toplam 3 işletme mevcuttur (Bkz. Tablo-39).

Tablo-38: Şabanözü'nde Maden Varlığı, 2011

Maden	Maden Varlığı
Asbest	3.850 ton mümkün rezerv olup yataklardan geçmiş yıllarda üretim yapılmıştır.
Bakır	Zuhur olduğu için rezerve yönelik çalışma yapılmamıştır.
Bentonit	Çankırı il genelinde 2 milyon ton civarında görünür rezerv tespit edilmiştir.
Manyezit	32 bin ton görünür+ muhtemel rezerv bulunmaktadır.

Kaynak: MTA, 2012

Tablo-39: Şabanözü'nde Madencilik ve Taşocaklığı Alanlarında Faaliyet Gösteren İşletmeler, 2012

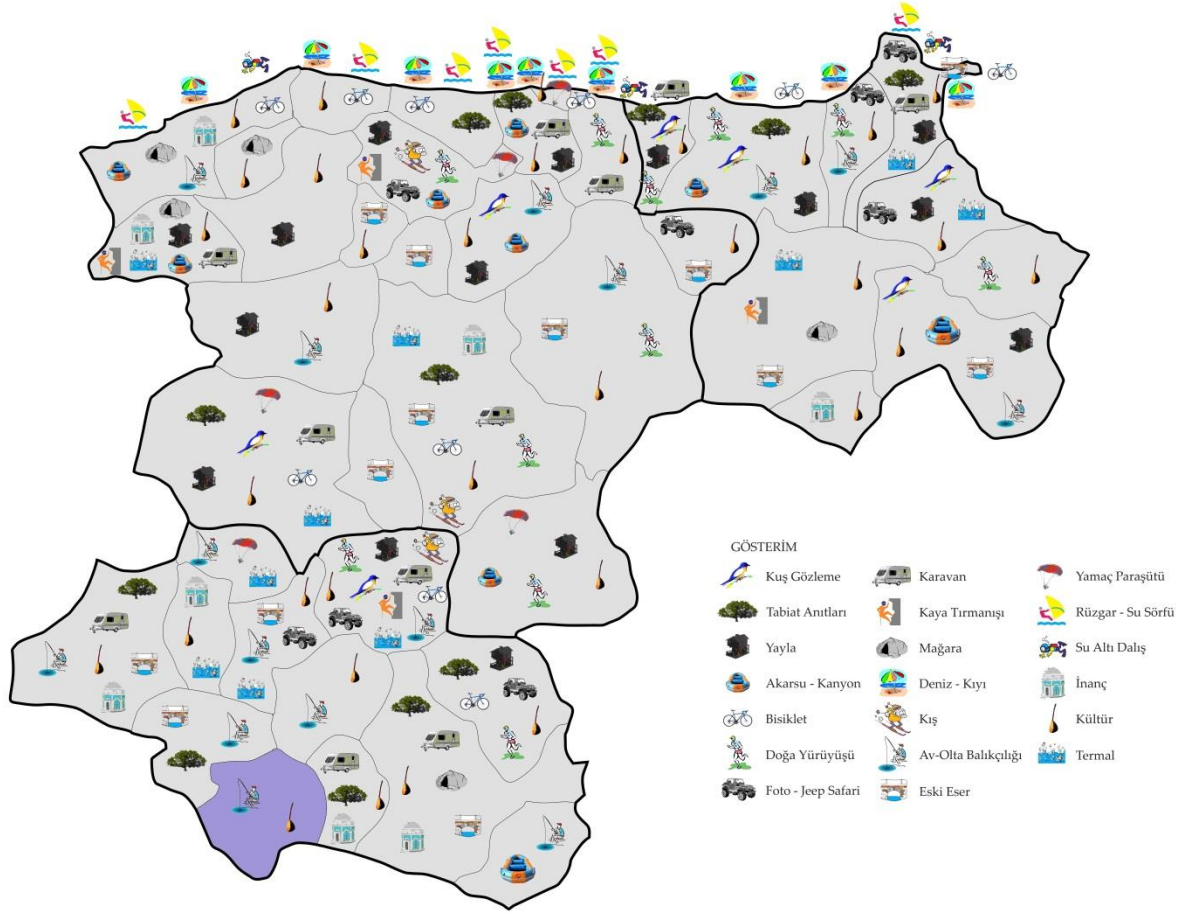
Nace Kodu 2'li	Nace Kodu 4'lü	Nace Kodu 6'lı	Nace Faaliyet Adı	Şabanözü
9	990	99000	Madencilik ve taş ocaklığını destekleyici diğer faaliyetler	2
8	811	81101	Mermer ocaklığı (traverten dahil)	1

Kaynak: Çankırı TSO, 2012

3.5. Turizm

Şabanözü İlçesi'nde temel geçim kaynakları arasında sanayi, geçimlik düzeyde tarım ve hayvancılık vardır. Turizm bölgenin öncelikli ekonomik faaliyetleri arasında değildir. İlçe, Şekil-1'den görülebileceği gibi turizm çeşitliliği konusunda da sınırlıdır.

Şekil-1: Bölgede Turizm Varlığı

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri verileri kullanılarak tarafımızca çizilmiştir.

Tablo-40, Şabanözü, Çankırı ve TR82'de toplam konaklama kapasitesi hakkında bilgi vermektedir. Şabanözü'nde konaklama kapasitesi 20'dir ve bu miktar Çankırı toplam kapasitesinin yalnızca %1,6'sını oluşturmaktadır.

Tablo-40: Şabanözü'nde Konaklama Kapasitesi, 2012

	Şabanözü	Çankırı	TR82	Şabanözü/Çankırı*	Şabanözü/TR82*
Toplam Konaklama Kapasitesi (Otel, Pansiyon, Tatil Köyü, Kamping vb.)	20	1.267	7.817	1,6	0,3

Kaynak: İlçe Bilgi Formunda yer alan veriler, 2012

4. Kentleşme ve Ulaşım

4.1. Kentleşme

Şabanözü kent nüfusu, ilçenin toplam nüfusunun %54'ünü oluşturmaktadır. Kent ve kır nüfusu aynı zamanda bir bölgedeki kentleşmenin de göstergesidir. Şabanözü kır nüfus oranı bakımından TR82 Bölgesi ile benzerlik göstermekte iken, Çankırı'dan yüksektir.

Tablo-41: Kent ve Kır Nüfus Oranları, 2011

	Kent Nüfusu*	Kır Nüfusu*
Şabanözü	54	46
Çankırı	64	36
TR82	56	44

*Toplam nüfusun yüzdesi olarak

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri www.tuik.gov.tr (Erişim Tarihi: 11.01.2012)

Şabanözü ilçesinde inşaatı devam eden Koyunbaba Barajı bulunmaktadır; bunun dışında baraj yoktur. Terme Çayı üzerinde inşa edilen Koyunbaba Barajı sulama amaçlı kullanılacaktır. Şabanözü ilçesinde işletme safhasında olan 4 adet gölet bulunmaktadır.

Tablo-42: Su İstatistikleri, 2011

	Yapımı Tamamlanmış Baraj Sayısı (Sulama)	Baraj Depolama Hacmi (hm ³)	Baraj Sulama Alanı (ha)	Yapımı Tamamlanmış Gölet Sayısı	Gölet Sulama Alanı (ha)	Toplam Sulama Alanı (ha)
Şabanözü	-	-	-	4	430	430
Çankırı	2	53,00	6.200	13	1.216	7.416
TR82	10	197,30	29.406	30	6.078	35.484

Kaynak: DSİ, 2011

İlçede ısınma, Çankırı ve TR82 bölgesinden farklı olmamak üzere ağırlıklı soba ve kaloriferle sağlanmaktadır. TR82 Bölgesinde doğalgaz kullanımı hızla yaygınlaşmaktadır.

Tablo-43: Isınma Türleri, 2011

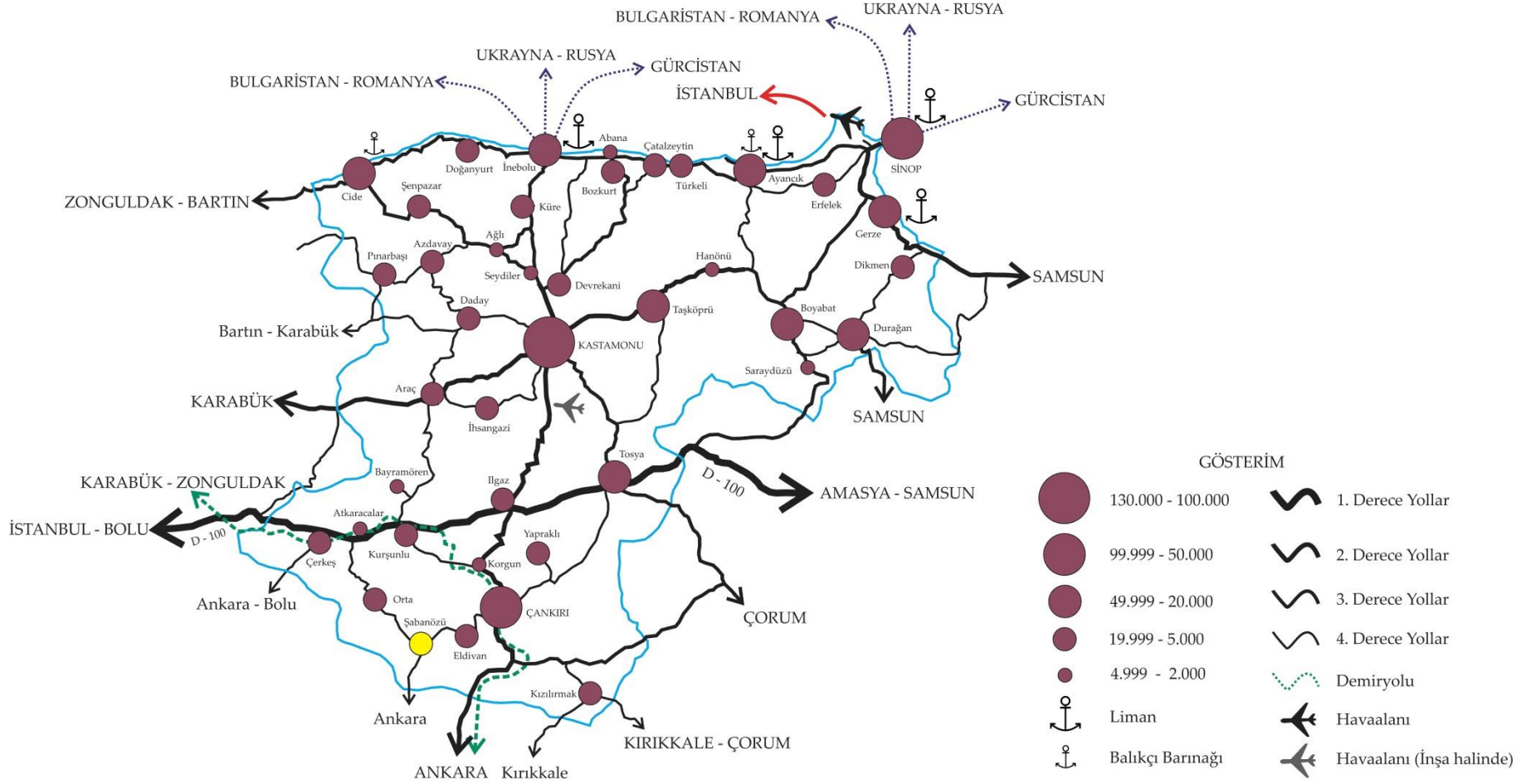
	Ağırlıklı Isınma Türü*
Şabanözü	Soba - Kalorifer
Çankırı	Soba - Kalorifer
TR82	Soba - Kalorifer

Kaynak: Bölgedeki Kaymakamlıklar, 2012

4.2. İlçede Ulaşım

Şabanözü ilçesinden karayolu olarak Eldivan, Orta ve Ankara bağlantısı olup 4.derece yollarla ulaşım sağlanmaktadır (Bkz. Tablo-44). Demiryolu güzergahında bulunmayan ilçe, Çankırı Merkez aracılığıyla demir yolu güzergahına erişim sağlayabilir. Çankırı'da havaalanı bulunmamaktadır. İlçe, Ankara Esenboğa Havalimanı'na oldukça yakın bir konumda bulunmaktadır.

Şekil-2: TR82 Bölgesinde Ulaşım Ağı ve Nüfusa Göre Yerleşim Kademelenmeleri

* Kaynak: TÜİK, KGM, TCDD ve Denizcilik Müsteşarlığı verileri kullanılarak tarafımızca çizilmiştir.

Tablo-44, kargo şirketlerini göstermektedir. Şabanözü'nde 2010 yılı verilerine göre kargo şirketi bulunmamaktadır. 1 tane PTT şubesi hizmet etmektedir.

Tablo-44: Bölgede Kargo Şirketleri, 2010

	Kargo Şirketi
Şabanözü	-
Çankırı	20
TR82	46

Kaynak: Kaymakamlıklar, 2010

4.2.1. Karayolları ve Demiryolları

Şabanözü'nden her gün; Çankırı'ya 1 seferle ulaşım sağlanmaktadır. Ankara'ya haftalık 21 sefer yapılmaktadır (Bkz.Tablo-45).

Tablo-45: İlçeden İl Merkezine ve Diğer Şehirlere Toplu Taşıma Sefer Sıklığı, 2012

	İl Merkezi (Çankırı)	İlçeden Haftalık Şehirlerarası Otobüs Sefer Sayısı					
		Güzergâh	Sefer Sıklığı	Güzergâh	Sefer Sıklığı	Güzergâh	Sefer Sıklığı
		Ankara	21	-	-	-	-
Şabanözü	1						

Kaynak: İlçe Anketleri, 2012

Şabanözü'nde toplam karayolu 60 km olup Çankırı'daki karayolunun yaklaşık %10'unu oluşturmaktadır. Şabanözü demiryolu güzergâhında olmayıp Çankırı Merkez vasıtasıyla Karabük-Zonguldak doğrultusunda bağlantı sağlanabilir (Tablo-46). Şabanözü, Çankırı Merkez'e 41 km. uzaklıkta bulunmaktadır.

Tablo-46: Karayolu, Demiryolu Uzunlukları

	Karayolu (km)	Demir Yolu (km)
Şabanözü	60	0
Çankırı	609	172
TR82	2.493	172

Kaynak: KGM, Devlet ve İl Yolları Envanteri, TCDD İstatistikleri, TÜİK, Bölgesel İstatistikler.

İlçede 2011 yılı içinde gerçekleşen 47 trafik kazasında 4 kişi hayatını kaybetmiş, 57 kişi yaralanmıştır (Tablo-47). Çankırı'da meydana gelen trafik kazaları TR82 Bölgesi'nde gerçekleşen trafik kazalarının %41'ini oluşturmaktadır.

Tablo-47: Otomobil Trafik Kazası ve Ölü Sayıları, 2011⁶

	Trafik Kaza Sayısı	Kazalarda Ölü Sayısı	Kazalarda Yaralı Sayısı
Şabanözü	47	4	57
Çankırı	1.263	68	1.810
TR82	3.085	116	3.800

Kaynak: İl Emniyet Müdürlüğü ve İl Jandarma Komutanlıkları, 2011

⁶ Çankırı ve Sinop il ve ilçeleri için Polis ve Jandarma, Kastamonu ili ve ilçeleri içinse sadece Polis sorumluluk alanında meydana gelen kazalara ilişkin istatistikleri içermektedir.

5. Çevre ve Enerji

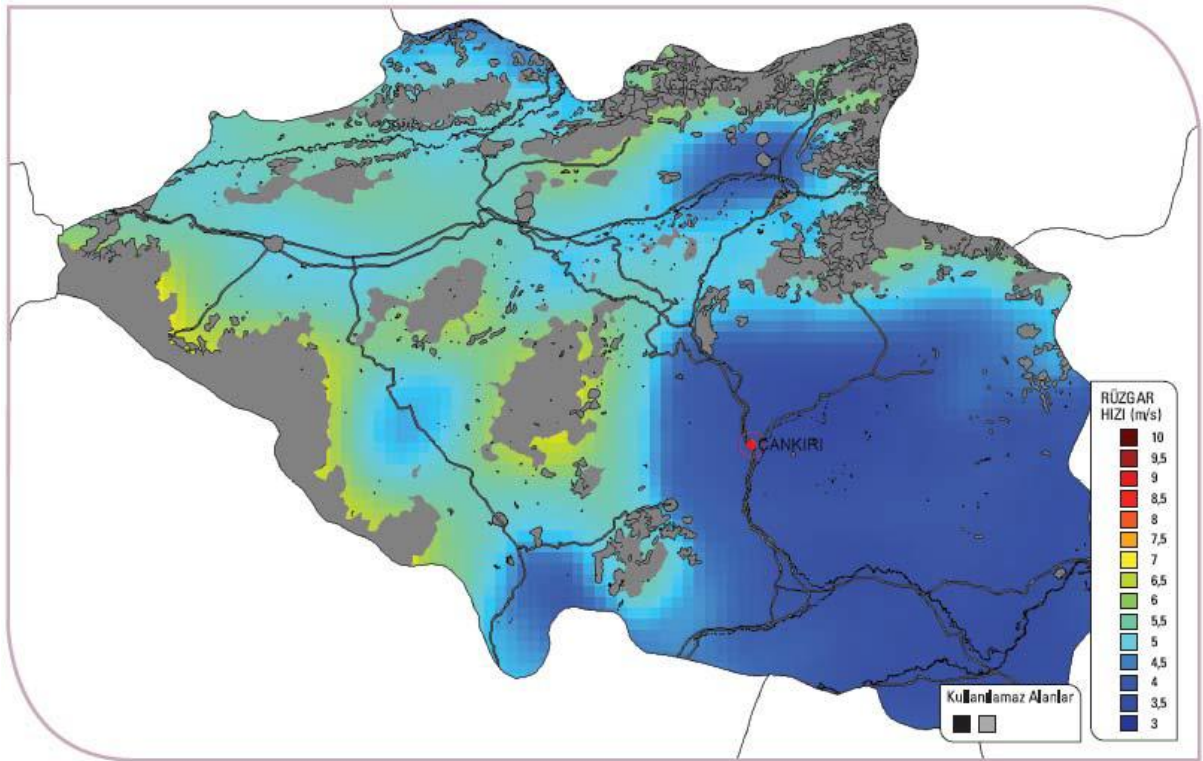
Bölgede içme suyu ve atık su arıtma tesisi bulunmamaktadır.

5.1. Yenilenebilir Enerji Potansiyeli

Güneş, rüzgâr, jeotermal, hidrolik ve biyoenerji gibi yenilenebilir enerji kaynakları, sürdürülebilir kalkınma için büyük önem taşımaktadır. Yenilenebilir enerji kaynakları TR82 Bölgesi için de büyük önem arz etmektedir. TR82 Bölgesi'nde hidrolik enerji en yüksek potansiyeli taşımasına rağmen, diğer yenilenebilir enerji kaynaklarının da potansiyeli bulunmaktadır.

Bölgenin rüzgâr atlası Şekil-3 ile gösterilmiştir. Ekonomik bir rüzgâr enerjisi santrali (RES) yapabilmek için en az 7m/s rüzgâr olmalıdır. Çankırı'da hiçbir bölge 7m/s hızında rüzgâra sahip değildir. Benzer şekilde ilin genelinde 7 m/s'lik rüzgâr bulunduran alanlar olmasına rağmen, RES yatırımı için uygun yerler değildir.

Şekil-3: Çankırı'nın Rüzgâr Atlası

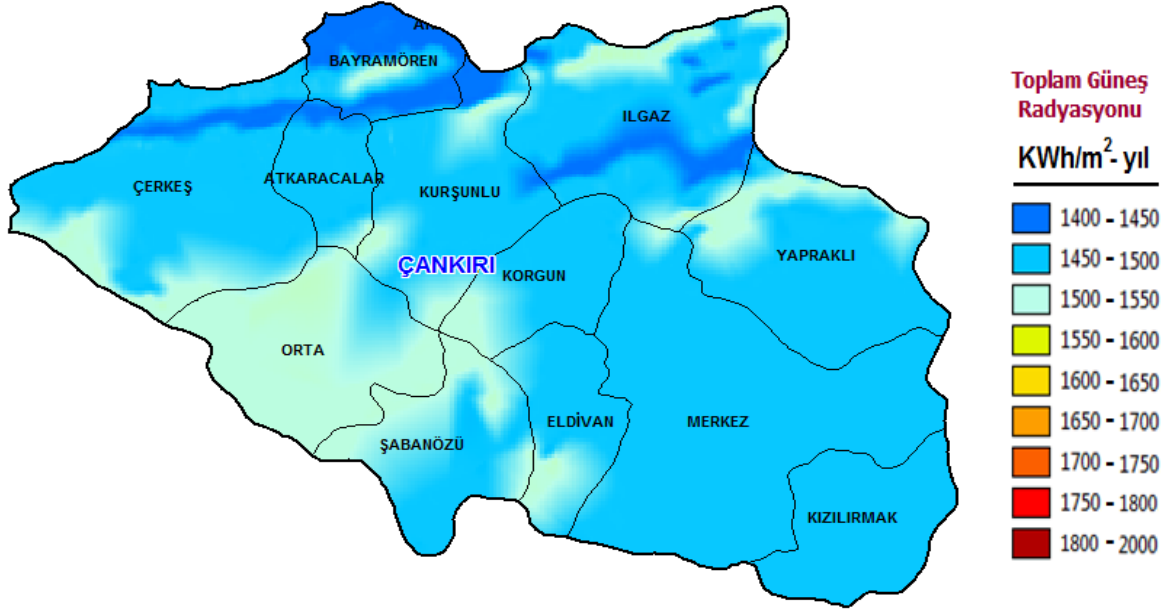

* Ekonomik RES yatırımı için 7 m/s rüzgâr hızı gerekmektedir. Sarı tonları olarak renklendirilmiş alanlar RES için uygun olan alanlardır. Gri renkli alanlar rüzgâr santrali kurulamayacağı kabul edilmiş alanları göstermektedir.
Kaynak: Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü, 2012

Türkiye'nin özellikle güney ve batı kısımları güneş enerjisi bakımından yüksek potansiyele sahiptir. Bu alana yapılan yatırımlar hem dünyada hem de Türkiye'de gün geçtikçe artmaktadır. Türkiye'deki diğer bölgelerle kıyaslandığında, TR82 Bölgesi'nde güneş enerjisi potansiyeli düşük olmasına rağmen; güneş enerjisinden azami derecede faydalanan Almanya gibi Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında daha büyük bir potansiyele sahiptir. Ancak, Bölge illerinin güneşlenme süreleri Türkiye geneli ile kıyaslandığında belirgin farklar ortaya çıkmamaktadır. Örneğin, EİE verilerine göre Türkiye için en uzun güneşlenme süresi 11,3 saat ile temmuz ayında gerçekleşirken, aynı ayda güneşlenme süreleri Çankırı'da 10,7 saattir.

Şekil-4, Çankırı ili ve ilçeleri için oluşturulmuş bir güneş atlasıdır. Buna göre Çankırı'da genel olarak güneşleme azdır fakat güney kesimlerde güneşleme nispeten daha fazladır. Şabanözü ilçesinin kuzey tarafı, güney tarafından bir miktar daha güneş radyasyonu açısından avantajlı gözükse de, Çankırı geneli gibi güneşlenme ile ilgili yatırımlarda verimlilik bakımından çok uygun gözükmemektedir.

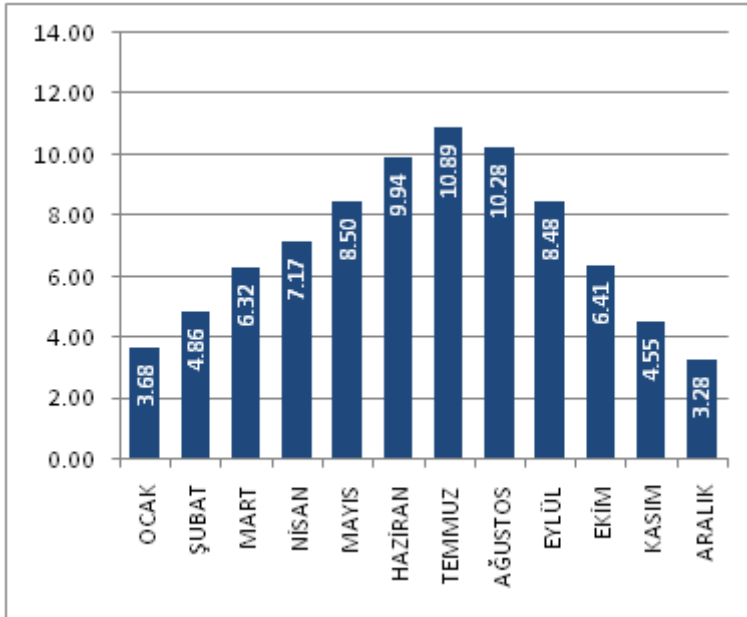
Şekil-4: Çankırı Güneş Atlası

Kaynak: Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü, 2012

Şabanözü'nde güneşlemenin en fazla olduğu ay Temmuz iken en az olduğu ay Aralık'tır (Bkz. Grafik-11).

Grafik-11: Şabanözü Güneşleme Süreleri (Saat)

Kaynak: Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü, 2012

6. Sonuç ve Değerlendirme

Şabanözü İlçesi 1990 yılında ilçede imalat yapan bir işletmenin faaliyete geçmesiyle o zamana kadar ki Anadolu kasabası görünümünden oldukça uzaklaşmaya başlamıştır. Var olan imalat işletmesi ilçede yarattığı istihdam ve vizyon ile ilçede bir organize sanayi bölgesinin açılabilmesi imkânını ortaya çıkarmıştır. Süreç içinde yoğun çalışmalarla birlikte 2005 yılında açılan Şabanözü Organize Sanayi Bölgesi ilçe için oldukça önemli bir yere sahiptir.

Şabanözü İlçesi için Çankırı'nın en gelişmiş ilçesi, TR82 Bölgesi'nin de en gelişmiş ilçelerinden biri olduğu yorumu yapılabilir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne geçiş yapıldığı 2007 yılından itibaren Şabanözü ilçe geneli için bir değerlendirme yapılırsa nüfusu bir miktar artış göstermiş, 2010 yılından itibaren ise bir miktar düşüşle birlikte dengelenmiştir. İlçe Merkez nüfusu ise 2007 yılında 3.673 iken 2012 yılında 5.837'ye yükselmiştir. Kısaca Şabanözü ilçesi Merkez nüfusu 2007 – 2012 yılları arasında %59 büyümüştür. İşsizlik Şabanözü Organize Sanayi Bölgesi'nin varlığı nedeniyle ilçe için bir sorun değildir. Çevredeki birçok ilçede yaşayanlar da Şabanözü OSB'de istihdam edilmektedir.

Özette Şabanözü ağırlıklı OSB ekseninde büyümüş bir ilçedir. OSB içi ve dışında çalışmakta olan işletmelerin yapısı düşünüldüğünde kümelenmeye aday olabilecek bir sektör gözükmemektedir. TR82 Bölgesi'nde yer alan tüm OSB'ler içinde en fazla istihdam yaratan Şabanözü OSB'dir.

Yapılan analiz ve tespitler ışığında kaymakamlık, belediye başkanı, ilçe müdürleri ve ilgili diğer paydaşlar ile yapılan odak grup toplantısı sonucunda analiz çıktılarıyla da paralellik gösteren aşağıdaki potansiyel gelişme alanları ve konuları belirlenmiştir.

- **Sosyal Donatı İmkânlarının Nitelik Ve Nicelikçe Artırılması**

Şabanözü İlçe Merkez nüfusu artış eğilimindedir. Özellikle çalışabilir yaş aralığı olarak kabul edilen nüfus OSB'deki sağlanan istihdam nedeniyle ilçe genelinde fazladır. Yoğun olarak istihdama katılan bu nüfusun ve ailelerinin ilçede sosyal hayata dâhil olabileceği imkânlar sınırlıdır. Bu imkânların nitelik ve nicelikçe artırılması hedeflenmektedir. OSB içinde faaliyet gösteren sosyal tesis bulunmamaktadır. Kültürel ve sportif faaliyet imkânları, konferans salonu gibi unsurların ilçeye kazandırılması gerekmektedir. İlçede 20 civarında olan konaklama kapasitesi, OSB varlığı, iş dünyası bağlantıları birlikte düşünüldüğünde bir miktar artırılabilir. Böyle bir konaklama imkânı OSB içerisine dâhil edilebilir. İlçede Koyunbaba Barajı ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. 2013 yıl sonunda tamamlanması öngörülen baraj çevresinde mesire alanları oluşturulabilir.

- **Çevre Alt Yapısını Ve Üst Yapısını İyileştirmeye Yönelik Yatırımların Desteklenmesi**

Yerel idareler de düşünülerek ilçenin ve organize sanayi bölgesinin ihtiyaç duyduğu altyapı hizmetleri desteklenmelidir. OSB'nin ihtiyaç duyduğu arıtma tesisi yaklaşık toplam maliyeti 1,5 milyon TL civarındadır. Belediyelerin yol yapım çalışmalarına, özellikle alt yapı işlemi sırasında zarar gören yolların, destek olunabilir. Şabanözü İlçesi'ni Esenboğa'ya ve Ankara'ya bağlayan Çubuk bağlantı yolunun bölünmüş yol haline getirilmesinin ilçeye faydalı olabileceği düşünülmektedir. Nüfusun giderek arttığı düşünüldüğünde altyapı çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

- **İşletmelere Yönelik Destek Uygulamalarının Yaygınlaştırılması**

Ajans olarak yatırım destek ofisleri marifetiyle sürekli, proje teklif çağrısı süreçlerinde de dönemsel olarak ilgililere destek verilmektedir. Özellikle OSB'de faaliyet gösteren işletmelerin hibe, fon ve desteklerle ilgili daha fazla haberdar olmaları, teknik desteğe sürekli ulaşmaları için "teknik masa" uygulamaları çoğaltılabilir. Her muhtemel proje sahibiyle eşit düzeyde çalışma gayretiyle birlikte de düşünüldüğünde teknik yardıma daha ivedi ulaşılmasını sağlamak için ilçe sorumluları, proje takımı

taayin edilip onlar yoğun bir eğitimden geğirilerek işletmelerin teknik yardımıla buluşturulması hızlandırılabilir. İlęede AB projelerine katılım da vardır; oturmuş bir proje kültüründen bahsedilebilir. Sadece işletmelerin değil aynı zamanda ilęedeki kamu kurumlarının teknik ve fiziki kapasitelerinin artırılmasına yönelik ęalıřmalar desteklenmelidir.

- **Doğalgaz Bağlantısının Sağlanması**

Korgun ve Kurşunlu'da doğalgaz kullanımı ve yaygınlaştırılması yönünde adımlar atılmıştır. şabanözü İlęesi OSB varlığı ile birlikte düşünüldüğünde doğalgaz bağlantısı olan ilęeler arasına dâhil edilmelidir.

- **Mevcut OSB'nin Büyütülmesi**

57 Ha alan üzerine kurulu, 27 parselde sahip olan OSB'de tahsis edilen 26 parsel bulunmaktadır. Biręok potansiyeli barındıran şabanözü OSB, altyapısındaki iyileştirmelerle uzun dönemli bir hedef olarak, mevcut alanı genişletilebilir. Ayrıca OSB'nin dışında ilęeye yaklaşık yaklaşık 2 km. uzaklıkta bulunan ę tanesi faal bir tanesi inşaat aşamasında olan ve dört adet fabrikadan oluşan bir patlayıcı sanayi bölgesi mevcuttur. Bu bölge ihtisas organize sanayi bölgesi şeklinde yapılandırılabilir.

- **Demiryolu Bağlantısının Sağlanması**

Mevcut haliyle şabanözü OSB'de demiryolu bağlantısı olmayıp ęankırı bağlantısına yakın bir konumda yer almaktadır. Demiryolu bağlantısı sağlanırsa OSB'nin etkinliğinin artabileceği düşünülmektedir.

- **OSB'ye Uygun Alanlarda Meslek Yüksek Okulunun Faaliyete Geğmesi**

ęankırı'da İlga, Yapraklı, Eldivan ve Kızılırmak ilęelerinde kurulmuş olan Meslek Yüksek Okulları bulunmaktadır. şabanözü ilęesi OSB ve nüfus varlığı itibariyle ilęesinde meslek yüksekokulu faaliyete geğmesi yolunda ęalıřmalar yapan ilęeler arasındadır. Bu konuda meslek yüksekokulunun ilęe için gerekliliği, ilęeye ve niversiteye muhtemel getirileri analiz edilmelidir.

- **Maden Konusunda Fizibilite ęalıřması Yapılması**

şabanözü ilęesinde ve ęankırı genelinde olduğu bilinen asbest, bakır, bentonit ve manyezit madenleriyle ilgili yatırım açısından değerlendirilebilir olup olmadığını ortaya koyacak fizibilite ęalıřması yapılmalıdır.

- **Diğer Hususlar**

- ✓ İlęede faaliyet göstermekte olan bir rehabilitasyon merkezi bulunmaktadır. ęankırı şabanözü Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi 13+ yaş grubu zrllere hizmet vermekte olup, 171 kapasitelidir. Merkezin bir bölümü AB tarafından finanse edilmiştir. Merkez'de 120 kişi istihdam edilmektedir.
- ✓ şabanözü İlęesi'nde ilęeyi ikiye bölen Sanı deresinin ışlahı ve atıksuların artırılması Avrupa Birliği Merkezi Finans ve İhale Birimi tarafından "Sanı Deresi İşlahı ve Atıksu Artırma Tesisi" projesi kapsamında desteklenmiştir.
- ✓ şabanözü İlęesi'ndeki köy bağlantı yolları iyi durumdadır, altyapı açısından büyük problemler yoktur; köy yerleşimleri Ankara ęubuk İlęesi ęevresinde yoğunlaşmaktadır. Köylerde ağırlıklı olarak yaşlı nüfus barınmaktadır. Yapılan tarım ve hayvancılık faaliyetleri geçimlik boyuttadır.
- ✓ şabanözü'nde biyolojik artırma tesisi bulunmaktadır.
- ✓ önemli bir avantaj olarak sürekli dillendirilen Esenboğa Havalimanı'na yakınlık özelliği ęok vurgulanmaktadır; ancak OSB'de üretilen ürünlerin tamamına yakını karayolu bağlantısıyla dağıtılmaktadır.

- ✓ İşsizlik, Şabanözü için bir sorun değildir. Şabanözü, çevredeki ilçelerin işsizlik problemini dahi çözen bir ilçe konumundadır.
- ✓ İlerleyen dönemde Bölge'deki OSB'lerle ilgili tek çatı altında toplulaştırılmış bir çalışma yapılabilir. Bölgedeki OSB'lerin aralarındaki eşgüdümü, işbirliğini artıracak ortak çalışmalar yapılabilir. Merkezi otoriteye talepler bütüncül olarak iletilebilir. Sadece OSB'lere özellikle altyapı eksikliklerinin giderilmesine yönelik mali destek programı yapılabilir.

Kaynakça

Eurostat (2009), "Regions of the European Union. A Statistical Portrait"

İçduygu, A., Ünalın, T., (1998), "Türkiye'de İçgöç: Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri", Türkiye'de İçgöç, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

İşkur Bölge Müdürlükleri (Kastamonu, Çankırı, Sinop)

KUZKA (2011), "2011 – 2013 TR82 Düzey 2 Bölgesi (Kastamonu, Çankırı, Sinop) Bölge Planı
<URL: <http://www.kuzka.org.tr/download/TR-82-bolge-plani-2.pdf>> [Erişim Tarihi: 11.09.2012].

KUZKA tarafından yapılan İlçe Anketleri

Nilsson, J. E. (2009), "Perspectives on the European Union" dersi, "Regions in Europe" sunumu, Blekinge Institute of Technology, Karlskrona, İsveç.

T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü

T.C. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2012), 81 İl Durum Raporu
<URL: <http://www.sanayi.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 01.12.2012)

T.C. Şabanözü Kaymakamlığı

T.C. Şabanözü Belediyesi Web Sitesi
<URL: www.sabanozu.bel.tr> [Erişim Tarihi 25.12.2012]

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü

T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Esnaf ve Sanatkarlar Odası

T.C. İşçileri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı

T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, Ankara ve Kastamonu Orman Bölge Müdürlükleri

T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü

T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Devlet Demiryolları

TR82 Bölgesi İl Müdürlükleri

TR82 Bölgesi Üniversiteleri (Kastamonu, Çankırı Karatekin ve Sinop Üniversiteleri)

TR82 Ticaret ve Sanayi Odaları

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Bölgesel İstatistikler
<URL: <http://tuikapp.tuik.gov.tr/Bolgesel/anaSayfa.do?dil=tr> >

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Web Sitesi
<URL: www.tuik.gov.tr >